EASO

Ülke içinde koruma alternatifinin uygulanmasına ilişkin uygulama kılavuzu

EASO Uygulama Kılavuzu Serisi

Mayıs 2021

The translation of the English original report in Turkish has been launched under the 2022-2023 EUAA-PMM Roadmap and completed for information purposes only. In case of a discrepancy, the English original shall prevail. When referencing this report, the original report should be referred to (© European Union Asylum Agency (EUAA) 2023).

Manuscript completed in May 2021

Neither the European Asylum Support Office (EASO) nor any person acting on behalf of the EASO is responsible for the use that might be made of the following information.

Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2021

© European Asylum Support Office, 2021

PDF	ISBN 978-92-9403-166-2	doi:10.2847/195007	BZ-08-21-164-TR-N
PDFA	ISBN 978-92-9403-165-5	doi:10.2847/137560	BZ-08-21-164-TR-A

Revised version with cover page image changed.
Cover page image, Eoneren © iStock, 2019

Reproduction is authorised provided the source is acknowledged. For any use or reproduction of photos or other material that is not under the EASO copyright, permission must be sought directly from the copyright holders.

Kılavuz hakkında

Bu kılavuz neden oluşturuldu? Avrupa Sığınma Destek Ofisi'nin (EASO) misyonu, diğer faaliyetlerinin yanı sıra ortak eğitim, ortak kalite standartları ve ortak menşe ülke bilgisi (COI) yoluyla Avrupa Birliği Üye Devletlerini ve İlgili Ülkeleri (AB+ ülkeleri ([1]) desteklemektir. EASO, Avrupa Ortak Sığınma Sistemi'nde (CEAS) ortak standartlara ve yüksek kaliteli süreçlere ulaşmada Üye Devletleri destekleme genel amacı gereğince uygulama araçları ve kılavuzlar geliştirir.

Bu kılavuz nasıl geliştirildi? Bu kılavuz, Avrupa Komisyonu, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ve Avrupa Mülteci ve Sürgün Konseyi (ECRE)'nin sağladığı değerli bilgilerle Avrupa Birliği Üye Devletlerinden (Üye Devletler) uzmanlar tarafından geliştirilmiştir ([2]). Süreç EASO tarafından kontrol ve koordine edilmiştir. Son hâlini almadan önce tüm AB+ ülkeleri ile EASO Sığınma Süreçleri Ağı üzerinden kılavuz hakkında bir istişare gerçekleştirilmiştir.

Bu kılavuzu kimler kullanmalıdır? Bu kılavuz öncelikli olarak ulusal karar mercilerinde sığınma vaka görevlileri, mülakat görevlileri ve karar vericilerin yanı sıra politika yapıcılar içindir. Ayrıca bu araç, kalite görevlileri ve hukuk danışmanlarının yanı sıra AB bağlamında uluslararası koruma alanında çalışan veya bu alanda yer alan diğer kişiler için de yararlıdır.

Bu kılavuz nasıl kullanılır? Ülke içinde koruma alternatifine (IPA) ilişkin bu kılavuz altı bölüm hâlinde yapılandırılmıştır. 1) Hukuki dayanak, 2) İspat yükümlülüğü, bireysel değerlendirme, IPA'nın uygulanmasına karşı çıkma fırsatı gibi hususlar dâhil olmak üzere prosedür tedbirleri, 3) IPA'yı dikkate almaya veya almamaya yönelik ilk göstergeler, 4) Potansiyel IPA konumunu tespit etme 5) IPA Kriterlerinin Değerlendirilmesi, 6) Spesifik profilleri ve bu profillere ilişkin zorlukları araştırma. Son bölümde özellikle sona erdirme süreci ve sonraki başvurularla ilgili olarak IPA'nın uygulanmasına ilişkin belirli hususlara yer verilmiştir. Kılavuzun sonunda AB mahkemelerinin bu alanla en alakalı hükümlerinin ve hukuki referansların bir özeti bulunmaktadır.

Bu kılavuz, *Uluslararası korumaya uygunluk hakkında EASO uygulama kılavuzu* ile birlikte kullanılmalıdır.

Bu belgenin ülkeye özgü bir kılavuz niteliğinde olmadığı vurgulanmalıdır. Bazı menşe ülkeler bağlamında ülke içinde koruma alternatifinin uygulanabilirliğine ilişkin kılavuz bilgiler için EASO tarafından yayımlanan ülke rehberine başvurun: https://www.easo.europa.eu/country-guidance.

Bu uygulama kılavuzu ulusal mevzuat ve uygulamalarla nasıl bağlantılıdır? Bu bir kademeli yakınlaştırma aracıdır ve yasal olarak bağlayıcı değildir. Yaygın olarak mutabık kalınan standartları yansıtmaktadır.

Yasal Uyarı
Bu kılavuz, AB Hukuku'nu yalnızca Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın yorumlamaya yetkili olduğu ilkesine halel getirmeksizin hazırlanmıştır.

([1]) Avrupa Birliği'ne üye 27 devletin yanı sıra İzlanda, Lihtenştayn, Norveç ve İsviçre.

([2]) Kılavuzun son hâlinin muhakkak BMMYK'nin veya ECRE'nin tutumlarını yansıtmadığı not edilmelidir.

İçindekiler

Kılavuz hakkında **1**

Kısaltmalar listesi **3**

Giriş **4**

1. Hukuki dayanak **6**
1.1. Uluslararası hukukta ülke içinde koruma alternatifi 6
1.2. Uygunluk direktifi 6
1.3. Avrupa içtihat hukuku 7

2. Prosedür tedbirleri **9**
2.1. Bireysel değerlendirme 9
2.2. İnceleme sürecinde IPA 9
2.3. İspat yükümlülüğü 11
2.4. Başvuru sahibinin IPA'nın uygulanmasına itiraz etme fırsatı 12

3. IPA'yı göz önünde bulundurmak veya bulundurmamak için ilk göstergeler **13**
3.1. Zulüm aktörü 13
3.2. Bireysel unsurlar 14

4. Potansiyel bir IPA konumu tespit etme **15**
4.1. Genel koşullara ilişkin faktörler 15
4.2. Bireysel koşullara ilişkin faktörler 16

5. IPA kriterlerinin değerlendirilmesi **17**
5.1. IPA konumunda güvenlik 17
5.2. IPA konumuna seyahat ve giriş 21
5.3. IPA konumuna yerleşmenin makullüğü 22

6. Belirli profillerin ve zorluklarının araştırılması **28**
6.1. Engelli olmayan, bekar, yetişkin erkekler 28
6.2. Çocuğu olmayan, çalışabilecek yaşta, evli çiftler 29
6.3. Erkek destek ağı olmayan bekar kadınlar 29
6.4. Çocuklu aileler 30
6.5. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğiyle ilgili profiller 30
6.6. Refakatsiz çocuklar 31
6.7. Yaşlı başvuru sahipleri 32
6.8. Ciddi hastalıkları olan veya engelli başvuru sahipleri 33

7. Özel hususlar **34**
7.1. Sona eren koşullar nedeniyle sona erdirme 34
7.2. Sonraki başvurular 36

Ek 1. İçtihat **37**
Avrupa içtihat hukuku 37
Ulusal içtihat hukuku 42

Kısaltmalar listesi

AB	Avrupa Birliği
AB+	Avrupa Birliği Üye Devletleri ve İlgili Ülkeler
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
APD (değiştirilmiş)	Uluslararası koruma verme ve geri çekmeye yönelik ortak prosedürler hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 26 Haziran 2013 tarihli ve 2013/32/EU sayılı Direktifi (değiştirilmiş)
BMMYK	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
COI	Menşe ülke bilgisi
EASO	Avrupa Sığınma Destek Ofisi
IPA	Ülke içinde koruma alternatifi
Mülteci Sözleşmesi	Mültecilerin statüsüne ilişkin 1951 Sözleşmesi ve bu sözleşmenin 1967 Protokolü (AB sığınma *müktesebatında* Cenevre Sözleşmesi olarak anılmaktadır)
UD	Yabancıların veya vatansız kişilerin mülteci ya da başka türlü uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişiler olmaya hak kazanmasına ilişkin asgari standart ve sağlanan korumanın içeriği hakkında 2004/83/EC sayılı ve 29 Nisan 2004 tarihli Konsey Direktifi
UD (değiştirilmiş)	Mülteciler ve ikincil koruma hakkına sahip kişilere yönelik tek tip durum ve verilen korumanın içeriği bakımından üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin uluslararası koruma hakkından faydalanabilmesi için yeterlilik standartları hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 13 Aralık 2011 tarihli ve 2011/95/EU sayılı Direktifi (değiştirilmiş)
Üye Devletler	Avrupa Birliği Üye Devletleri

Giriş

2011/95/EU sayılı Direktife (bundan sonra UD (değiştirilmiş) ([3]) olarak anılacaktır) göre bir başvuru sahibinin menşe ülkenin bir bölümünde haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski yoksa ya da zulme ve ciddi zarara karşı sağlanan korumaya erişimi mevcutsa Üye Devletler, uluslararası koruma başvurusunu değerlendirme sürecinin bir parçası olarak bu başvuru sahibinin uluslararası korumaya ihtiyacı olmadığına karar verebilir. Başvuru sahibi ayrıca önerilen ülke içinde koruma alternatifi (IPA) konumuna güvenle ve yasal olarak seyahat edebilmeli ve kabul edilmelidir; ayrıca makul şartlarda ilgili konuma yerleşmesi beklenmelidir. İlgili kaynaklardan güncel bilgiler esas alınarak ülkenin o kısmında hüküm süren genel koşullar ve başvuru sahibinin kişisel koşulları dikkate alınmalıdır ([4]).

Bu uygulama kılavuzu, IPA konumundaki koruma ihtiyaçlarının değerlendirilmesi, menşe ülke içerisindeki koruma ihtiyaçlarının ve risklerinin bir bütün olarak değerlendirilmesine ilişkin temel hususlarla yakından bağlantılı olduğunu özetlemektedir. Ayrıca IPA'ya başvurmaya ilişkin ek gereklilikler açıklanmaktadır. Örneğin, önerilen IPA konumuna yerleşmenin makul olması gerekmektedir. Bu gereklilik kapsamında önerilen IPA konumundaki sosyoekonomik durum ulusal yetkililer tarafından dikkate alınmalıdır. IPA uygulaması incelenirken sunulan korumanın olumlu niteliği vurgulanmalıdır. Çünkü başvuru yapabilmek için UD (değiştirilmiş) Madde 8 kapsamındaki gerekliliklerin karşılanması gerekmektedir.

Ayrıca, IPA uygulaması söz konusu olduğunda ispat yükümlülüğü ulusal idareye geçer. Ulusal idare; menşe ülkedeki belirli bir bölgeye yerleşilebilecek alternatif bir konum olması nedeniyle başvuru sahibinin uluslararası korumaya ihtiyacı olmadığını kanıtlamalıdır.

IPA uygulaması incelenirken prosedür garantileri açısından özel ihtiyaçları bulunan başvuru sahiplerini tespit etmeye ve bu kişilerin desteklenmesi için gerekli önlemleri almaya dikkat edilmelidir ([5]). Çocuğun üstün yararı da bu kapsamda göz önünde bulundurulacak birincil husus ([6]) olmalıdır.

Ulusal mevzuatta ve uygulamada IPA, diğer terimlerin yanı sıra ülke içinde kaçış alternatifi ve ülke içinde yeniden yerleşme alternatifi olarak ifade edilebilir. Bu uygulama kılavuzunda, AB mevzuatı ve mevcut EASO ürünleriyle tutarlılık sağlamak için "ülke içinde koruma alternatifi" terimi tercih edilmektedir.

([3]) Mülteciler veya ikincil koruma hakkına sahip kişilere yönelik tek tip durum ve verilen korumanın içeriği bakımından üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin uluslararası koruma hakkından faydalanabilmesi için uygunluk standartları hakkında 2011/95/EU sayılı ve 13 Aralık 2011 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi (düzenlenmiş) (OJ L 337, 20.12.2011) (Madde gerekçesi 26 ve 27 ile Madde 7 ve 8 içeriklerine özellikle atıfta bulunulacaktır).

([4]) UD (değiştirilmiş) Madde 7(3).

([5]) Özel ihtiyaç sahibi kişilerin tespit edilmesi hususunda aşağıdaki bağlantıdan EASO IPSN aracı hakkındaki ek bilgilere göz atın: https://ipsn.easo.europa.eu/. Ayrıca uluslararası koruma verme ve geri çekmeye yönelik ortak prosedürler hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 26 Haziran 2013 tarihli ve 2013/32/EU sayılı Direktifi (değiştirilmiş) 29. madde gerekçesine (OJ L 180, 29.6.2013) (APD Direktifi (değiştirilmiş)) ve uluslararası korumaya başvuranların kabulüne yönelik standartların belirlenmesi hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 26 Haziran 2013 tarihli ve 2013/33/EU sayılı Direktifi 22. maddesine (OJ L 180, 29.6.2013) bakın.

([6]) Ayrıca bkz. UD (değiştirilmiş) madde gerekçesi 18 ve APD (değiştirilmiş) madde gerekçesi 33).

Kılavuzda IPA'nın zıddı olarak "menşe bölge" terimi kullanılmaktadır. "Menşe bölge" genellikle menşe ülkede "memleket" olarak bilinen yerdir. Genellikle başvuru sahibinin doğduğu veya büyüdüğü yer ya da yerleştiği ve yaşadığı, bu yüzden yakın bağlarının olduğu yerdir ([7]).

([7]) EASO'nun Nisan 2018 tarihli *Uluslararası korumaya uygunluk hakkında uygulama kılavuzu* içerisindeki "Bireysel koşullar" bölümüne bakın.

1. Hukuki dayanak

1.1. Uluslararası hukukta ülke içinde koruma alternatifi

1951 Mülteci Sözleşmesi'nde ([8]) IPA'ya değinilmemiştir. Ayrıca IPA, mülteci hukukunun bağımsız bir ilkesi veya mülteci statüsünü belirleyen bağımsız bir test değildir. Uluslararası hukuk, tehdit altındaki kişilerin sığınmaya başvurmadan önce kendi ülkelerindeki tüm seçenekleri tüketmelerini zorunlu kılmaz. Uluslararası hukukun, uluslararası korumanın yalnızca ikincil bir rol oynadığını ve sadece ulusal korumanın mevcut olmadığı durumlarda sağlanması gerektiğini öne süren genel ilkesinden ortaya çıkarılmıştır ([9]). 1980'lerin ortalarına kadar devletler, genellikle zulmün ana aktörleri olarak algılandığı için bu kavram uygulamada kullanılmamıştır. Uygulanması, 1980'lerin sonundan bu yana bölgesel hâle gelen tehditlerden kaçan başvuru sahiplerinin sayısındaki artışla bağlantılıdır. BMMYK, 1995 ve 1999 yıllarında ülke içinde kaçış alternatifinin doğru şekilde uygulanmasına ilişkin türünün ilki niteliğinde bir kılavuz sağlamıştır ([10]). Karar vericiler IPA'yı giderek daha fazla uygulamaya başlayınca BMMYK, 2003 yılında uluslararası koruma hakkında IPA'nın uygulanması konusunu da kapsayan daha ayrıntılı kılavuz ilkeler yayımlamıştır ([11]).

1.2. Uygunluk direktifi

Esas Uygunlu Direktifi (2004/83/EC) ([12]) IPA hakkında genel bir açıklama sağlayan uluslar üstü ilk araçtır ([13]).

UD (değiştirilmiş), IPA'nın uygulanmasına ilişkin koşullar hakkında bir dizi açıklama getirmiştir. UD (değiştirilmiş) Madde 8'de "ülke içinde koruma alternatifi" kavramını ortaya koyarken uygulanmasını Üye Devletler isteğine bağlı tutar.

([8]) BM Genel Kurulu, Mültecilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme, 28 Temmuz 1951, United Nations, Treaty Series, cilt 189, UNTS s. 137.

([9]) Schultz, J., *The internal protection alternative in refugee law*, Leiden 2019.

([10]) Hathaway, J. and Foster, M. *Internal Protection/Relocation/Flight Alternative as an Aspect of Refugee Status Determination,* University of Michigan Law School Scholarship Repository, 2003.

([11]) BMMYK, Uluslararası Koruma Hakkında Kılavuz İlkeler: *Mülteci Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi Madde 1A(2) ve/veya 1967 Protokolü Bağlamında "Ülke İçinde Kaçış veya Yeniden Yerleşme Alternatifi"*, HCR/GIP/03/04, 23 Temmuz 2003. Bu kavram, BMMYK tarafından hazırlanan diğer belgelerde de bulunabilir. Örneğin BMMYK, *Yabancıların veya Vatansız Kişilerin Mülteci ya da Başka Türlü Uluslararası Korumaya İhtiyaç Duyan Kişiler Olmaya Hak Kazanmasına İlişkin Asgari Standart ve Sağlanan Korumanın İçeriği Hakkında 2004/83/EC Sayılı ve 29 Nisan 2004 tarihli Avrupa Konseyi Direktifi Hakkında Açıklamalı Yorumlar (OJ L 304/12 - 30.9.2004)*, 28 Ocak 2005.

([12]) Yabancıların veya vatansız kişilerin mülteci ya da başka türlü uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişiler olmaya hak kazanmasına ilişkin asgari standartlar ve sağlanan korumanın içeriği hakkında 2004/83/EC sayılı ve 29 Nisan 2004 tarihli Konsey Direktifi (OJ L 304/12) (Esas uygunluk direktifi olarak anılmaktadır).

([13]) Esas uygunluk direktifi madde 8.

UD (değiştirilmiş) Madde 8: Ülke içinde koruma

"1. Uluslararası koruma başvurusunun değerlendirilmesi kapsamında, Üye Devletler, aşağıdaki durumlarda başvuru sahibinin uluslararası korumaya ihtiyacı olmadığına karar verebilir. Başvuru sahibinin menşe ülkenin bir kısmında:

a) haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski yoktur veya

b) Madde 7 kapsamında tanımlanan zulme veya ciddi zarara karşı korumaya erişimi mevcuttur ve ülkenin o bölgesine güvenli bir şekilde ve yasal yollarla giriş yapması ve kabul edilmesi mümkündür; ayrıca makul şartlarda ilgili bölgeye yerleşmesi beklenebilir.

2. Bir başvuru sahibinin menşe ülkenin belirli bir bölgesinde haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riskinin olup olmadığı veya zulme ya da ciddi zarara karşı korumaya erişim erişip erişmediği fıkra 1 uyarınca incelenirken Üye Devletler, başvuruyla ilgili karar aldıkları sırada ülkenin o kısmında hüküm süren genel koşulları ve başvuru sahibine ilişkin genel koşulları Madde 4 uyarınca göz önünde bulunduracaktır. Üye Devletler, bu amaçla Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Avrupa Sığınma Destek Ofisi gibi ilgili kaynaklardan kesin ve güncel bilgiler edinilmesini sağlayacaktır."

UD (değiştirilmiş) Madde 8 hükmünün takdire bağlı olduğu unutulmamalıdır: "Üye Devletler" başvuru sahibinin uluslararası korumaya ihtiyacı olmadığına **karar verebilir**...". Bu nedenle IPA'nın kullanımına izin verildiğinde bile IPA'nın Üye Devletler tarafından uygulamasının duruma uygun olup olmadığı bazı faktörlere bağlı olacaktır. Bu faktörler arasında **bu maddenin** ve/veya **IPA kavramının ulusal mevzuata aktarılması**, **uygulamaya geçirilmesi** ve kullanılıp kullanılmamasına ve kullanılacaksa ne zaman kullanılması gerektiğine dair **ilgili politika kararları** yer almaktadır.

1.3. Avrupa içtihat hukuku

Bu kılavuzun yayımlandığı sırada, Avrupa Birliği Adalet Divanı (CJEU), IPA kavramının yorumlanması ve uygulanması hakkında karar vermeye davet edilmemiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), UD (değiştirilmiş) gibi AB sığınma araçlarını yorumlama yetkisine sahip olmasa da verdiği hükümler, AB'de sığınma hukukunun uygulanmasını dolaylı olarak etkileyebilecek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) bağlayıcı yorumlarını sunmaktadır.

Bu kılavuzun amaçları bakımından, AİHM içtihadının göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Vakalardan daha ayrıntılı özetler ve fezlekeleri Ek 1'e bakın). Bu vakaların, belirli gerçek durumlarda karara bağlandığını ve IPA kavramı hakkında genel açıklayıcı rehberlik sağlamadığını vurgulamak önemlidir. Ayrıca bu vakalar, AİHS Madde 3 kapsamında geri dönüş (veya sınır dışı edilme) prosedürleri bağlamında IPA ile ilişkilidir ve sığınma prosedürleri bağlamına girmemektedir.

Önemli Not: AİHM bu kavramı açıklamak için ülke içinde kaçış alternatifi terimini kullanır.

- **AİHM, 2011, *Sufi ve Elmi - Birleşik Krallık*** ([14])

İki Somali vatandaşını ilgilendiren bu davada geri dönüş için düşünülen bölgeyle ilgili olarak şu hususların dikkate alınması gerektiği hükmüne varılmıştır: başvuru sahibinin gıda, hijyen ve barınma gibi en temel ihtiyaçlarını karşılama kapasitesi; kötü muameleye karşı savunmasızlığı ve durumunun makul bir zaman çerçevesinde iyileşme ihtimali.

Ayrıca dava, ülke içerisinde kaçış alternatifi değerlendirilirken dikkate alınabilecek, başvuru sahibinin yeniden yerleştirileceği bölgede aile bağları olup olmadığı ve başvuru sahibinin menşe ülkesinde yakın zamanda yaşama deneyimi olup olmadığı gibi kişisel koşullara da bir örnekleme niteliğindedir.

- **AİHM, 2007, *Salah Sheekh - Hollanda*** ([15])

Bir Somali vatandaşını ilgilendiren bu davanın hükmünde Somali'de ülke içinde kaçış alternatifinin geçerli olmadığı, çünkü seyahat etme ve güvenli bölgeye giriş imkanına ilişkin koşulların karşılanmadığı düşünülmüştür. Bunun nedeni, özellikle Somali'de güvenli olduğu düşünülen bölgenin yerel yetkililerinin "çeşitli mülteci sınıflarının zorla sınır dışı edilmelerine" karşı çıkmaları ve AB seyahat belgelerini kabul etmemeleriydi. Ayrıca aslen bu bölgelerden gelen ve ilgili bölgede kabilesi ve/veya ailesi bulunan bireyler ile Somali'nin başka bir yerinden gelen ve bu tür bağları olmayan kişiler arasındaki farkın göz önünde bulundurulması gerektiğine hükmedilmiştir.

- **AİHM, 2014, *A.A.M - İsveç*** ([16])

Bir Irak vatandaşını ilgilendiren bu davada hüküm, makullük testiyle alakalı olan ilkeleri (yani ülke içinde yeniden yerleşmenin kaçınılmaz olarak "uygun iş ve barınma bulmadaki" zorluklar gibi çeşitli güçlükler içermesi) ortaya koymaktadır. Ülke içinde kaçış alternatifi için önerilen bölgedeki genel yaşam koşullarının, başvuru sahibi için "makul olmadığını veya herhangi bir şekilde [AİHS] Madde 3 ile yasaklanan muameleyle sonuçlandığını" tespit etme hususunda bu zorluklar belirleyici değildir.

Hükümde makullük testi göstergeleri olarak kullanılabilecek unsurlar ana hatlarıyla açıklanmıştır. Bu unsurlar arasında iş imkanlarının olması ve "sağlık hizmetlerinin yanı sıra BMMYK ve diğer yerel yetkililerden finansal ve diğer desteğe erişim" yer almaktadır.

([14]) AİHM, 28 Haziran 2011 tarihli hüküm, *Sufi ve Elmi ile Birleşik Krallık*, No: 8319/07 ve 11449/07, ECLI:CE:ECHR:2011:0628JUD000831907. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için AİHM Hudoc veri tabanında yer alan 283, 294 ve 295 sayılı fıkralara bakın.

([15]) AİHM, 11 Ocak 2007 tarihli hüküm, *Salah Sheekh ile Hollanda*, No 1948/04, ECLI:CE:ECHR:2007:0111JUD000194804. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için AİHM Hudoc veri tabanında yer alan 139 ve 142 sayılı fıkralara bakın.

([16]) AİHM, 3 Nisan 2014 tarihli hüküm, *A.A.M - İsveç*, No 68519/10, ECLI:CE:ECHR:2014:0403JUD006851910. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için AİHM Hudoc veri tabanında yer alan 73 numaralı fıkraya bakın.

2. Prosedür tedbirleri

IPA kavramının uygulanmasına ilişkin prosedür tedbirlerine ilişkin olarak Üye Devletler, herhangi bir IPA değerlendirmesinin bireysel niteliğini göz önünde bulundurmalıdır (Kısım 2.1). Üye Devletler, IPA'nın incelendiği prosedür aşamasını yani başvuru sahibinin menşe bölgesine ilişkin haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski kesinleştikten sonraki aşamayı da göz önünde bulundurmalıdır (Kısım 2.2). Ayrıca, IPA'nın uygulanması, ispat yükümlülüğünde değişiklik olacağı anlamına gelir; çünkü bu yükümlülük IPA'nın uygulanabilir olduğunu kanıtlayacak karar mercilerine aittir (Kısım 2.3). Ayrıca, IPA'nın uygulanmasına itiraz etmesi için başvuru sahibine fırsat tanınmalıdır (Kısım 2.4).

2.1. Bireysel değerlendirme

Üye Devletlerin IPA için bireysel değerlendirme gerçekleştirme görevi UD (değiştirilmiş) Madde 4(3) ve 8(2) kapsamında belirlenmiştir.

UD (değiştirilmiş) Madde 8(2): Ülke içinde koruma

"… Üye Devletler, uygulama kararının alındığı sırada ülkenin ilgili bölgesindeki genel koşulları ve başvuru sahibinin kişisel koşullarını Madde 4 uyarınca göz önünde bulunduracaktır. […]"

IPA değerlendirilmesi her zaman bireysel olarak gerçekleştirilir. Bireysel değerlendirme, IPA'nın hiçbir zaman belirli bir bölge ve/veya belirli bir grup başvuru sahibi için **genel olarak uygulanabilir sayılamayacağı** anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, IPA konumundaki genel koşullarının olumlu kabul edildiği durumlarda bile başvuru sahibinin kişisel durumu nedeniyle IPA mümkün olmayabilir. Benzer şekilde, IPA'nın birçok vaka (veya vakaların büyük çoğunluğu) için belirli bir bölge üzerinde uygulamada hayata geçirilebilir olduğu durumlarda bile başvuru sahibinin kişisel koşullarına gereken önem verildiğinde de IPA'nın geçerli olup olmadığına kanaat getirmek üzere bireysel değerlendirme gerekli olacaktır. (bkz. Bölüm 6).

Bireysel değerlendirme, IPA değerlendirmesinde başvuru sahibinin kişisel koşullarının dikkate alınmasını gerektirir. Bu bağlamda, başvuru sahibinin savunmasızlıklarını ve/veya özel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak son derece önemlidir. IPA'nın uygulanmasına ilişkin **her koşul** (yani IPA konumu, seyahat ve kabul, yerleşmenin makul olup olmadığı) **başvuru sahibinin savunmasızlıkları ve/veya özel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak** değerlendirilmelidir.

2.2. İnceleme sürecinde IPA

UD (değiştirilmiş), inceleme yapılmasını kati şekilde öngörmese de **IPA'nın kullanılabilirliğine** ilişkin değerlendirmenin **"uluslararası koruma başvurusu değerlendirmesinin bir parçası olarak"** yapılması gerektiğini belirtmektedir. ([17]). UD (değiştirilmiş) Madde 4(3) uyarınca incelemede, başvuru sahibinin ibraz ettiği tüm beyan ve belgeler, başvuru sahibinin bireysel durumu ve koşulları ile geçmişteki zulüm veya ciddi zarar eylemleri göz önünde bulundurulmalıdır. IPA ile ilişkili olarak, menşe bölgedeki zulüm veya ciddi zarara ilişkin ilk korku uygun bir şekilde değerlendirilmeden IPA'nın kullanılabilirliğine ilişkin uygun bir değerlendirme yapmanın mümkün olmadığı açıktır.

([17]) UD (değiştirilmiş) 8(1).

Daha somut bir şekilde IPA konumunda zulüm ve ciddi zarar olmadığını incelemek için başvuru sahibinin ilk iddiasının eksiksiz şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Böylece iddia edilen zulüm veya ciddi zararın gerçek olması hâlinde bile riskin menşe ülkenin tamamını kapsayacak nitelikte olmadığı sonucuna varılabilir.

Aynı şekilde korumanın ülkenin bir kısmında kullanılabilir olması *genele yayılamaz.* Yetkililerin ülkenin bu bölümünde ilgili zulme veya ciddi zarar riskine karşı koruma sağlamaya istekli ve yetkin olup olmadığını değerlendirebilmek için aktörlerin kim olduğu da dâhil olmak üzere iddia edilen zulmün ve/veya ciddi zararın niteliğinin iyi anlaşılması gerekmektedir.

Ayrıntılı ve iyi yapılandırılmış bir inceleme gerçekleştirmek ve muhakemede verimsiz döngülerden kaçınmak için **IPA'nın yalnızca**, menşe ülkedeki menşe bölgede **haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski olduğu** kanıtlandıktan sonra **değerlendirilecek olması** bu nedenle önemlidir. Bu, başvuru sahibinin menşe bölgede korumaya erişime (UD (değiştirilmiş) Madde 7'de tanımlandığı şekilde) sahip olmadığına dair değerlendirmeyi kapsar.

Uluslararası korumaya uygunluk hakkında EASO uygulama kılavuzu ([18]) mülteci tanımına ait her unsurun incelendiği adım adım bir süreç olarak uluslararası koruma başvurusunun incelemesini sunar. Adımlar aşağıdaki gibidir.

Adım 1: Ön hususlar

Başvuru sahibi üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız bir kişidir ve vatandaşı olduğu ülkenin ya da vatansız ise eski mutat meskeninin dışındadır.

Adım 2a: Zulüm

Başvuru sahibinin korktuğu muamele, zulme tekabül etmektedir; yani insan haklarının yeterince ciddi bir şekilde ihlal edilmesi veya çeşitli önlemlerin, diğerlerine ek olarak UD (değiştirilmiş) Madde 9(2) kapsamında belirtilen şekli alacak kadar ciddi seviyede bir araya gelmesidir.

Adım 2b: Haklı nedenlere dayanan korku

Zulüm korkusu haklı nedenlere dayanmaktadır.

Adım 2c: Zulüm nedenleri

İşkence veya bu tür eylemlere karşı koruma sağlanmaması aşağıdaki (gerçek veya atfedilen) nedenlerden biriyle (en azından kısmen) bağlantılıdır:

- ırk
- din
- uyruk
- belirli bir sosyal gruba mensup olma
- siyasi görüş.

([18]) EASO'nun Nisan 2018 tarihli *Uluslararası korumaya uygunluk hakkında uygulama kılavuzu* içerisinde 'Akış tabloları' bölümüne bakın.

Adım 3: İkincil koruma

İkincil korumaya uygunluk, yalnızca başvuru sahibinin mülteci statüsüne uygun olmadığı, yani 2a, 2b veya 2c adımlarından hiçbirinin karşılanmadığı durumlarda incelenir.

Adım 4a: Menşe ülkedeki koruma (menşe bölge)

Başvuru sahibinin menşe bölgesinde herhangi bir koruma sağlanmamaktadır; veya koruma aktörleri bu korumayı sağlama konusunda istekli ya da yetkin değildir; veya koruma etkili ya da geçici değildir; yani UD (değiştirilmiş) Madde 7 kriterlerini karşılamaz.

Adım 4b: Ülke içinde koruma alternatifi

IPA incelemesinde menşe ülkenin bir bölgesinde aşağıdaki durumların başvuru sahibi için geçerli olup olmadığına karar verilir:

- (a) haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski yoktur veya
- (b) UD (değiştirilmiş) Madde 7 kapsamında tanımlanan zulüm veya ciddi zarara karşı korumaya erişimi mevcuttur;
- ve ülkenin o bölgesine güvenli bir şekilde ve yasal yollarla giriş yapması ve kabul edilmesi mümkündür; ayrıca makul şartlarda ilgili bölgeye yerleşmesi beklenebilir.

2.3. İspat yükümlülüğü

UD (değiştirilmiş) Madde 4(1): Gerçeklerin ve koşulların değerlendirilmesi

"Üye Devletler, uluslararası koruma başvurusunu desteklemek için gerekli tüm unsurların en kısa sürede sunulmasının başvuru sahibinin görevi olduğunu düşünebilir. Başvurunun **ilgili unsurlarının başvuru sahibiyle iş birliği içinde değerlendirilmesi Üye Devletin görevidir**." (vurgulanmıştır)

IPA'nın var olduğuna dair iddia karar merci tarafından yapılır; bu nedenle menşe ülkenin başka bir bölgesinde IPA'nın kullanılabilir olduğu iddia edildiğinde **ispat yükümlülüğü karar mercine geçer**.

IPA'nın kullanılabilir olduğu iddia edildiğinde ispat yükümlülüğünün karar mercine ait olduğuna dair kural, UD (değiştirilmiş) Madde 8(2)'de belirlemiştir.

UD (değiştirilmiş) Madde 8(2): Ülke içinde koruma

"Bir başvuru sahibinin menşe ülkenin belirli bir kısmında haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riskinin olup olmadığı ya da zulme veya ciddi zarara karşı korumaya erişim erişip erişmediği fıkra 1 uyarınca incelenirken Üye Devletler, başvuruyla ilgili karar aldıkları sırada ülkenin o kısmında hüküm süren genel koşulları ve başvuru sahibine ilişkin genel koşulları, Madde 4 uyarınca göz önünde bulunduracaktır. Üye Devletler, bu amaçla Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Avrupa Sığınma Destek Ofisi gibi ilgili kaynaklardan kesin ve güncel bilgiler edinilmesini sağlayacaktır."

Bir IPA'nın uygulanabilir olduğu yönündeki bulguları desteklemek için karar merci ülkenin o kısmında hakim olan genel koşulları ve başvuru sahibinin kişisel koşullarını göz önünde bulunduracaktır.

Başvuru sahibi ayrıca, unsurlar sunma ve IPA'nın neden kendisine uygulanmaması gerektiğini belirtme hakkına sahiptir. Bu unsurlar karar merci tarafından değerlendirilmelidir (Kısım 2.4.).

Kanıt değerlendirmesi açısından, **IPA'nın uygulanması için tüm koşulların karşılandığını göstermek karar mercilerinin** görevidir.

Başvuru sahibinin önerilen yeniden yerleşme bölgesinde güven içinde, yani zulüm veya ciddi zarar riski olmaksızın ya da zulüm veya ciddi zarara karşı korumaya erişim sağlayarak yaşayabileceğini göstermek karar mercilerinin görevidir. Karar merci aynı zamanda başvuru sahibinin önerilen yeniden yerleşme bölgesine güvenli bir şekilde ve yasal yollarla seyahat edebileceğini ve makul şartlarda diğer gereksiz zorluklara maruz kalmadan ilgili bölgeye yerleşmesinin beklenebileceğini de kanıtlamalıdır.

Bu amaç doğrultusunda karar merci, diğerleri dahil olmak üzere EASO ve BMMYK tarafından yayımlanmış bilgiler (UD (değiştirilmiş) Madde 8(2)) gibi ilgili kaynaklardan kesin ve güncel bilgileri göz önünde bulundurmalıdır.

IPA'nın kullanılabilir olduğunu göstermeye yönelik ispat yükümlülüğü karar mercine bağlı olsa da **başvuru sahibi**, kimliğinin ve başvurusuna ait ilgili unsurların belirlenmesi amacıyla **iş birliği yapmakla görevlidir** ([19]). Bunlar arasında yaş, geçmiş bilgiler (ilgili akrabaların bilgileri dâhil), uyruk(lar), ülke(ler) ve önceki ikamet yerleri, önceki uluslararası koruma başvuruları, seyahat güzergahları ve seyahat belgeleri yer almaktadır. Örneğin, yetkililerin önerilen IPA konumunun makul olup olmadığını değerlendirmesi için başvuru sahibinin yaşadığı yerler, aile ağı ve menşe ülkesindeki sosyoekonomik durumu hakkında bilgi vermesi gerekmektedir.

2.4. Başvuru sahibinin IPA'nın uygulanmasına itiraz etme fırsatı

Mevcut bilgiler, bir koruma aktörünün IPA için düşünülen bölgede UD (değiştirilmiş) Madde 7 kapsamında etkili ve geçici olmayan koruma sağlayabileceğine işaret ediyorsa IPA'ya itiraz etmek isteyen başvuru sahibine neden bu korumadan şahsen yararlanamayacağını veya yararlanmak istemediğini açıklama fırsatı verilmelidir.

Mülakat sırasında belirli bir IPA konumu veya değerlendirme altındaki herhangi bir yer hakkında başvuru sahibinin bilgilendirilmesi ve IPA değerlendirmesi kapsamının ve niteliğinin açıklanması tavsiye edilir. Bu durum, başvuru sahibine önerilen IPA ile **ilgili görüşlerini ve/veya ek bilgileri hemen paylaşma fırsatı** verecektir. Bu görüş ve/veya bilgiler, başvuru sahibinin ülkesinin korumasından faydalanamama ya da bir tehdit nedeniyle faydalanmak istememe nedeni, bu bölgeye güvenli bir şekilde ve yasal yollarla seyahat etme ve kabul edilme konusundaki potansiyel zorluklar ve IPA konumunda yaşayacakları hayat tarzı (iş, barınma, aile hayatı vb.) ile ilgili olabilir.

Başvuru sahibinin uluslararası koruma istemeden önce menşe ülkesinin herhangi bir bölgesinde ülke içinde koruma alternatifi bulmak için tüm olanakları tükettiğini kanıtlaması gerekmez. Değerlendirme, başvurunun incelendiği sırada böyle bir alternatifin mevcut olup olmadığına odaklanmaktadır.

([19]) APD (değiştirilmiş) Madde 13.

3. IPA'yı göz önünde bulundurmak veya bulundurmamak için ilk göstergeler

Menşe bölgede haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski kesinleştikten sonra IPA'nın değerlendirilecek kadar ilgili olup olmadığını gösteren bir dizi unsur vardır. İşkence yapan veya ciddi zarar veren kişiler ve eylemlerin niteliği gibi unsurlar ile başvuru sahiplerinin profili ve bireysel koşulları bu bağlamda belirleyici olabilir. Ancak, IPA'nın uygulanabilir olup olmadığı, Bölüm 5'te açıklanan IPA kriterlerinin değerlendirmesine bağlı olacaktır.

IPA'yı göz önünde bulundurmak veya bulundurmamak için olası faktörlere aşağıda yer verilmiştir. Bu liste geniş kapsamlı olarak kabul edilmemelidir.

3.1. Zulüm aktörü ([20])

Başvuru sahibinin menşe bölgesinde zulüm veya ciddi zararla karşılaşma riski altında olduğu tespit edildiğinde, IPA konumunu belirleme sürecinde zulüm yapacak (veya ciddi zarar verecek) kişi ve o kişinin etki alanı ulaşımları dikkate alınmalıdır.

Devlet içindeki aktörler

Devlet içindeki aktörlerin ülke genelinde faaliyet gösterdiği varsayılmaktadır. Dolayısıyla bu vakalarda IPA'nın kullanılabilir olmadığına dair varsayım söz konusudur. Ancak belirli durumlarda devlet içerisindeki aktörün etki alanının belirli bir coğrafi alanla açıkça sınırlandırıldığı durumlarda (örneğin zulüm yapan kişi devlet adına değil de özel olarak hareket ettiğinde) IPA uygulanabilir.

Devlet dışı aktörler

Zulüm ya da ciddi zarara uğrama riski devlet dışı bir aktörden geliyorsa ilgili devlet dışı aktörün coğrafi etki alanı göz önünde bulundurulmalıdır. Aktörün belirlenen IPA konumunda başvuru sahibini takip edip etmeyeceği dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda aktör, başvuru sahibine IPA konumunda (şahsen veya nüfuzunu kullanarak) ulaşamayabilir ve/veya menşe bölge dışındaki zulüm veya zararın verme peşinde koşmakla ilgilenmeyebilir.

Toplum

Zulüm veya ciddi zarara uğrama riski genel olarak toplumdan kaynaklanıyorsa risk başvuru sahibinin menşe bölgesiyle mi sınırlı yoksa başvuru sahibi ülke genelinde risk altında mı diye değerlendirme yapılmalıdır. Bazı durumlarda işkence veya ciddi zarar riski yerel toplumla bağlantılıdır. Bu durumda ülkenin başka bir yerine yeniden yerleşmek bir alternatif olabilir.

Özellikle devlet dışı aktörler olmak üzere zulüm aktörlerinin etki alanı, **ülkenin büyüklüğünden** etkilenebilir. Bazı durumlarda bir ülkenin büyüklüğü, idari yapısı ve nüfusu IPA'nın değerlendirilmesi için bir gösterge olabilir. Örneğin, zulüm aktörünün etki alanı sınırlıysa çeşitlilik arz eden nüfusa sahip büyük ülkelerde IPA değerlendirilebilir. Benzer şekilde, coğrafi açıdan çok küçük ülkelerde kullanılabilecek

([20]) Zulüm aktörleri hakkında daha fazla bilgi için Kısım 5.1'e bakın.

bir IPA bulma olasılığı daha düşük olacaktır. Yine aynı biçimde, başvuruda genel güvenlik durumu esas alındığında, güvenlik durumunun bir bölgeden diğerine farklılık gösterebileceği büyük ülkelerde IPA'nın değerlendirilmesi uygun olabilir. Bir bölgede güvenlikte yaşanan istikrarsızlığın ülkenin geri kalanını daha kolay etkileyebileceği coğrafi açıdan çok küçük bir ülkede IPA'nın değerlendirilme olasılığı daha azdır.

3.2. Bireysel unsurlar

Azınlık grupları

Başvuru sahibinin etnik/kültürel/dinî geçmişi nüfusun çoğunluğundan farklıysa, başvuru sahibinin ait olduğu topluluğun olası IPA konumunda temsil edilip edilmediğini değerlendirmek uygundur. Bazı ülkelerde, başvuru sahibi grup olmadan nispeten normal bir hayat sürebilir. Diğer ülkelerde topluluğunun temsil edilmediği bir yerde yaşamak, gereksiz zorluklarla karşılaşmak ve toplumdan dışlanmak anlamına gelebilir. Bu nedenle belirli bir ülkedeki belirli grubun durumu göz önünde bulundurulmalıdır.

Savunmasızlık

Savunmasızlık tespit edilirse bu durum, IPA'nın uygulanabilirliği değerlendirilirken daha fazla dikkat gerektiğini gösterir. Bireysel unsurlar ve koşullar göz önünde bulundurulmalıdır. Menşe ülkedeki duruma bağlı olarak, bazı başvuru sahipleri için IPA'yı göz önünde bulundurmak genel olarak uygun olmayabilir. Örneğin, kadın sivil haklarının sınırlı olduğu ve/veya erkek destek ağı olmadan temel hizmetlere veya hayatta kalmak için gerekli temel araçlara ulaşamadığı bazı ülkelerde böyle bir destekten yoksun kadınlar için IPA'yı değerlendirmek uygun olmayabilir. Benzer şekilde, bu gibi durumlardaki çocuklar için gerekli güvenceleri sunamayan menşe ülkede yakın aile bireyleri olmayan bir çocuk için IPA'yı değerlendirmek de uygun olmayabilir. Sağlık, akıl sağlığı ve engel durumlarına ilişkin özel ihtiyaçları bulunan başvuru sahipleri vakaya göre değerlendirilmelidir. Genel olarak IPA, ciddi hastalıkları veya engeli bulunan başvuru sahipleri için uygun olmayabilir. IPA incelemelerine ilişkin uygulamalı örneklemelerle ilgili daha fazla bilgi Bölüm 6'da mevcuttur.

4. Potansiyel bir IPA konumu tespit etme

IPA'nın değerlendirileceği bir konumu belirlemek için özel olarak değerlendirilen yerin seçilmesi gerekir. Bu bir şehir, ilçe, vilayet veya bölge olabilir. Bu, esasen menşe ülkedeki özel duruma bağlı olacaktır.

Başvuru sahibinin bireysel koşullarının yanı sıra belirlenen yerde hüküm süren genel koşullar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bölümde IPA konumunun belirlenmesi için faydalı olan, genel koşullara veya başvuru sahibinin özel koşullarına ilişkin bazı faktörler ana hatlarıyla açıklanmaktadır.

4.1. Genel koşullara ilişkin faktörler

Genel güvenlik durumu

Olası bir IPA konumunu belirlerken genel güvenlik durumu göz önünde bulundurulmalıdır. Bölgedeki güvenlik durumunun istikrarsızlık düzeyinin yanı sıra devam eden bir çatışmanın olması, bu kapsamda önemli bir unsurdur. Genel olarak aktif şekilde devam eden çatışmanın olduğu bölgeler IPA olarak değerlendirilmeyecektir ([21]).

Kentsel ve kırsal bölgelerin karşılaştırılması

IPA konumu olarak, kırsal bölge yerine kentsel bir bölgenin belirlenmesi genellikle daha uygundur. Kentsel bir bölge, daha iyi bir altyapının yanı sıra sosyal hizmetlere, sağlık hizmetlerine ve su ve hıfzıssıhha da dâhil olmak üzere hijyene erişimi sayesinde muhtemelen daha gelişmiştir. Barınacak yer ve iş bulmak daha kolay olabilir. Ayrıca gıda güvenliğine ilişkin durum kırsal bölgelere kıyasla kentsel bölgede daha iyi olabilir.

Ayrıca IPA konumu olarak kentsel veya kırsal bir bölgenin belirlenmesine ilişkin prosedürün demografik boyutu vardır. Kentsel bölgelerde yaşayan daha çeşitli gruplar olması daha olasıdır. Bu faktör, başvuru sahibinin başkalarıyla iletişim kurmasını ve başkalarından alacağı desteğe erişimini kolaylaştırabilir. Bu, dinî/kültürel/etnik aidiyetin önemli olduğu ülkeler için özellikle geçerli olabilir. Ayrıca kentsel bölgeler genellikle daha erişilebilirdir ve bu da göz önünde bulundurulması gereken önemli bir unsurdur (aşağıdaki erişilebilirlik bölümüne bakın). Ancak, kırsal alanlar kapsam dışında bırakılmamalıdır ve bazı ülkelerde değerlendirilebilir.

Erişilebilirlik

Erişilebilirlik, potansiyel bir IPA konumu belirlerken dikkate alınması gereken konuyla alakalı bir unsurdur. Bu durum, özellikle ayrım gözetmeksizin şiddet uygulanan ve kara yoluyla seyahatin başvuru sahibi için ek riskler teşkil ettiği menşe ülkelerde geçerlidir. Bu bağlamda, IPA konumunda uluslararası ve/veya yurt içi havaalanlarının bulunması önemli bir faktördür.

([21]) Silahlı uluslararası veya iç çatışma durumlarında ayrım gözetmeyen şiddet nedeniyle bir sivilin yaşamına veya bir kişiye yönelik ciddi ve bireysel tehdit konusunda rehberlik için EASO'nun Nisan 2018 tarihli *Uluslararası korumaya uygunluk hakkında uygulama kılavuzu* içerisinde yer alan UD Madde 15 (c) bölümüne bakın.

4.2. Bireysel koşullara ilişkin faktörler

Başvuru sahibinin bireysel koşulları potansiyel bir IPA konumu belirleme sürecinde belirli bir yerin dikkate alınabileceğini gösterebilir. Başvuru sahibinin, önceden ikamet etmesi nedeniyle belirli bir yerle bağlantısı olabilir veya belirli bir yerin uygun olabileceğini gösteren başka bireysel koşullar veya özel ihtiyaçlar söz konusu olabilir. Aşağıdaki örnekler bireysel koşullar hakkında bilgi toplama konusunda yardımcı olabilir. Bu liste geniş kapsamlı olarak kabul edilmemelidir.

Daha önce başka bir yerde kalma veya ikamet etme

Başka bir yerde daha önce ikamet etmiş veya bu yere daha uzun süreli ziyarette bulunmuş olmak, bu yerin uygun bir IPA konumu olabileceğini gösterebilir. Başvuru sahibinin konum ve yerel toplum hakkında bilgi sahibi olması yerleşmesini kolaylaştırabilir.

Başka bir yerde aile veya sosyal ağ bulunması

Başvuru sahiplerinin bölgede kendilerini destekleyebilecek bağlantıları varsa bu durum, yeni konuma yerleşmelerine yardımcı olabilir.

Başka bir yerde başvuru sahibinin dinî ve/veya etnik topluluğunun var olması

Potansiyel bir IPA konumunu belirleme hususunda başvuru sahibinin etnik-dinî geçmişinin önemi, menşe ülkedeki duruma bağlı olacaktır. Bazı durumlarda bu husus, bilhassa geçerli olabilir; diğer durumlarda ise aynı dini ve/veya etnik grubun temsil edildiği bir konumu belirlemek çok önemli olmayacaktır. Genel olarak ikinci durum, başvuru sahibinin yerel topluma entegrasyonunu kolaylaştırabilecek bir faktör olarak görülebilir.

5. IPA kriterlerinin değerlendirilmesi

Başvuru sahibinin menşe ülkesinin belirli bir bölgesinde ülke içinde korumanın mevcut olduğuna karar vermek için üç kümülatif kriter karşılanmalıdır.

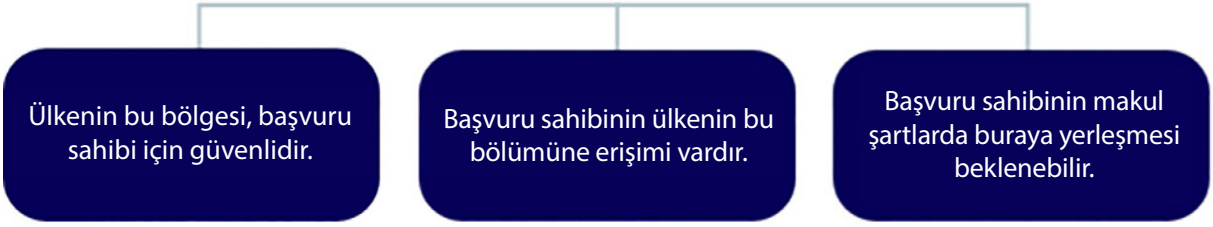

IPA konumunun **kullanılabilirliği**, **kararın ilgili karar merci tarafından alındığı sırada belirlenmelidir**. Konumun, başvuru sahibi ülkeden kaçtığı zaman IPA kriterlerini karşılıyor olması gerekmez. Ayrıca, başvuru sahibinin menşe ülkesinden ayrılmadan önce oraya gitme veya gitmeme tercihi ülke içinde koruma alternatifinin uygulanması için belirleyici olmayacaktır.

5.1. IPA konumunda güvenlik

Haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski bulunmadığı ya da ülkenin o kısmında zulüm veya ciddi zarara karşı korumaya erişebildiği bir bölge, başvuru sahibi için güvenli olarak değerlendirilebilir.

Olası IPA konumunda haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski menşe ülkedeki menşe bölgeyle ilgili olarak uygulanan aynı standartlarla değerlendirilmelidir.

a) Başvuru sahibinin haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski yoktur

Başvuru sahibinin menşe ülkesindeki menşe bölgeyle ilgili olarak kanıtlanan zulmün veya ciddi zararın IPA konumunda olmaması gerekir. Ayrıca IPA konumunda, başvuru sahibini potansiyel olarak tehdit eden yeni zulüm ve ciddi zarar riskleri bulunamaz.

Ayrıca başvuru sahibinin, kimliği açısından asli öneme sahip bazı uygulamalardan kaçınarak zulümden veya ciddi zarardan uzak durmasının makul şekilde beklenemeyeceği de vurgulanmalıdır. Başvuru sahibinin zulüm ve ciddi zarar riskinden kaçınmak için cinsel yönelimini ([22]) veya dinî inancını saklamak gibi kendini kısıtlama eylemlerini uygulaması beklenemez.

([22]) CJEU, 7 Kasım 2013 tarihli hüküm, *X, Y ve Z - Minister voor Immigratie en Asiel*, birlikte görülen C-199/12 ila C-201/12 sayılı davalar, EU:C:2013:720. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için CJEU Curia veri tabanında yer alan 70-76 sayılı fıkralara bakın.

Değerlendirmede zulüm veya ciddi zarar aktörünün ([23]) **başvuru sahibini IPA konumuna kadar takip edip etmeyeceğinin** belirlenmesine odaklanılacaktır.

Bu bağlamda zulüm aktörünün başvuru sahibi IPA konumunda ulaşma imkanı ve isteği önemli bir husustur. Bu imkan ve isteği belirleyebilmek için başvuru sahibinin menşe bölgedeki zulüm korkusuna veya ciddi zarara uğrama riskine ilişkin birçok unsur göz önünde bulundurulmalıdır. Bunu değerlendirmede kilit faktörler; aktörün kim olduğu, aktörün başvuru sahibini takip edip edemeyeceği ve yönelimleridir.

Zulüm veya ciddi zarar aktörünün devlet olması hâlinde devletler genel olarak tüm bölgeyi idare ettiği için menşe ülkedeki IPA'nın uygulanabilir olmadığı varsayılacaktır. Zulüm veya ciddi zarar riski devlet içindeki yerel veya bölgesel idarelerden kaynaklansa bile, aktörün etki alanı hâlâ göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun nedeni, yerel ve bölgesel idarelerin genel olarak yetkilerini merkezi devlet otoritesinden almaları ve bu sayede başvuru sahibine sadece doğrudan kontrol ettikleri bölgelerde değil, ülkenin her yerinde ulaşabilmeleridir.

Ancak, IPA konumunda devletin zulüm kapasitesi bir nedenle sınırlıysa veya hiç yoksa IPA'nın uygulanması mümkün olabilir. Örnek vermek gerekirse bu, aşağıdaki durumlarda gerçekleşebilir:

- IPA konumu kanunen veya gerçekte devlette zulmü gerçekleştiren başka bir oluşum tarafından yönetiliyorsa veya;
- devlette zulmü gerçekleştiren kişi, yetkilerini ulusal yapıların desteğini almadan kötüye kullanıyorsa (ör. zulüm aktörünün, görevini yerine getirmeyen veya bir politikayı uygulamayan ancak kişisel kazanç amacıyla yetkilerini kötüye kullanan yerel bir polis yetkilisi olduğu durumlar) veya
- IPA konumundaki farklı yasal çerçeve, menşe ülkedeki menşe bölgede olduğu gibi aynı türde zulme olanak sağlamıyorsa.

Zulüm aktörü devlet dışı bir aktörse, bu aktörün faaliyet alanına söz konusu olduğunda durum, büyük ölçüde aktörün başvuru sahibine ulaşma becerisine, isteğine veya niyetine bağlıdır. Zulmü gerçekleştiren **kişinin etki alanının IPA konumuna kadar uzanmayacağına inanmak için bir neden** olmalıdır ([24]).

Bazı ülkelerde, yapıları ve bölgedeki kontrolleri nedeniyle devlet dışındaki oluşumlar benzer yetkinliklere sahip olabilir.

Devlet dışı aktörün bir birey olması veya bir kuruluşla bağlantısı olmayan sınırlı sayıda bir grup kişi olması hâlinde başvuru sahibine ulaşabilme yeteneği sınırlı olabilir.

Başvuru sahibine ulaşma isteği genellikle bu aktörün başvuru sahibine zulmetme nedenine bağlıdır. Hedef almanın altında yatan çok kişisel bir gerekçe, başvuru sahibini IPA konumuna kadar takip etmek için bir neden olabilir. Bazı durumlarda zulüm veya ciddi zararın nedeni, yerel niteliktedir veya başvuru sahibi menşe bölgeyi terk ettiğinde ortadan kalkar. Örneğin, zulüm veya ciddi zarar aktörünün amacı başvuru

([23]) UD (değiştirilmiş), Madde 6 zulüm veya ciddi zarar aktörlerini şöyle tanımlar: "(a) Devlet; (b); Devleti veya Devlete ait toprakların önemli bir kısmını idare eden partiler ve kuruluşlar; (c) uluslararası örgütler de dâhil olmak üzere (a) ve (b) maddelerinde anılan aktörlerin zulüm veya ciddi zarara karşı koruma sağlayamadığı veya sağlamak istemediği kanıtlanabilirse Devlet dışı aktörler..."

([24]) BMMYK, Uluslararası Koruma Hakkında Kılavuz İlkeler: *Mülteci Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi Madde 1A(2) ve/veya 1967 Protokolü Bağlamında "Ülke İçinde Kaçış veya Yeniden Yerleşme Alternatifi"*, HCR/GIP/03/04, 23 Temmuz 2003, fıkra 17.

sahibini menşe bölgeden uzaklaştırmaksa başvuru sahibi, gözden kaybolduktan veya bölgeyi terk ettikten sonra aktör bu durumdan tatmin olabilir ve başvuru sahibini daha fazla takip etmeye niyetlenmeyebilir.

Silahlı çatışmanın gerçekleştiği menşe ülkelerde, IPA konumunda zulüm veya ciddi zarar olmadığına dair kesin karar verilirken bu yerdeki genel güvenlik durumunu değerlendirmek gerekmektedir. IPA konumuna yerleşmenin makul olduğunu doğrulamak için IPA konumundaki insani durumun da değerlendirilmesi gerekmektedir. Güvenlik durumu UD (değiştirilmiş) Madde 15 kapsamında belirlenen standartlara göre değerlendirilmelidir ([25]).

b) Korumanın mevcudiyeti

Başvuru sahibi, IPA konumunda zulüm veya ciddi zarara uğrama riski altındaysa korumanın mevcudiyeti göz önünde bulundurulmalıdır. Bu, başvuru sahibini koruyabilecek ve korumaya istekli bir koruma aktörü olup olmadığını anlamak için yapılır. Başvuru sahibinin IPA konumunda zulüm veya ciddi zarara uğrama riski, zulüm veya ciddi zarar aktörünün IPA konumuna bir derecede erişimi olduğunda ortaya çıkabilir. Zulüm veya ciddi zarar aktörünün, genel olarak toplum ya da toplumun bir kesimi olması ve ayrıca IPA konumunda bulunması hâlinde de yaşanabilir.

Düşünülen bölgede sunulan koruma, menşe ülkedeki menşe bölgede zulme veya ciddi zarara karşı sunulan koruma için gereken zorunlu kriterlerle aynı kriterleri karşılamalıdır ([26]).

UD (değiştirilmiş) Madde 7

"1. Zulüm veya ciddi zarara karşı koruma yalnızca aşağıdakiler tarafından sağlanabilir:

Devlet veya

1) Devleti veya Devlete ait toprakların önemli bir kısmını idare eden partiler ve kuruluşlar;"

2) Fıkra 2 uyarınca, bunu sunabilmeleri için koruma sağlamaya istekli ve sağlayabilecek yetkinlikte olmaları gerekmektedir.

2. Zulme veya ciddi zarara karşı koruma etkili ve kalıcı nitelikte olmalıdır. Böyle bir koruma genellikle ... aktörler, zulüm veya ciddi zarar teşkil eden eylemlerin tespiti, kovuşturulması ve cezalandırılması için etkili bir hukuk sistemi işleterek diğer şeylerin yanı sıra zulmü veya ciddi zarara uğramayı engellemeye yönelik makul adımlar attığında ve başvuru sahibinin bu korumaya erişimi olduğunda sağlanır.

3. Uluslararası bir kuruluşun bir Devleti veya Devlete ait toprakların önemli bir kısmını idare edip etmediğini ve 2. paragrafta açıklandığı gibi koruma sağlayıp sağlamadığını değerlendirirken Üye Devletler, ilgili Birlik yasalarında sağlanacak her türlü kılavuzu dikkate alacaktır."

Devlet, başvuru sahibini menşe bölgedeki zulüm veya ciddi zarara karşı **koruyamıyorsa ve korumak istemiyorsa** bu durum, devletin başvuru sahibini IPA konumunda da koruma konusundaki yetersizliğinin veya isteksizliğinin göstergesi olabilir. İstisnai olarak örneğin, aşağıdaki koşullarda bu durum geçerli olmayabilir:

([25]) Daha fazla bilgi için bkz. EASO, *Uluslararası korumaya uygunluk hakkında uygulama kılavuzu*, "Ayrım gözetmeyen şiddet", Nisan 2018.

([26]) Bkz. EASO, *Uluslararası korumaya uygunluk hakkında uygulama kılavuzu*, "Korumanın niteliği", Nisan 2018.

- zulmü gerçekleştiren devlet dışı bir aktör olduğunda ve yetkililer yerel koşullar nedeniyle menşe bölgede koruma sağlamaya istekliyse ancak sağlayamıyorsa veya
- zulmü gerçekleştiren devlet dışı bir aktör olduğunda ve yerel makamların menşe bölgede koruma sağlamak istememesi ulusal politikayla değil yerel koşullarla bağlantılıysa.

Bu durumlarda IPA konumunda koruma sağlanabilir.

Başvuru sahibinin devletten koruma elde etmesine yönelik kanunlar ve mekanizmalar, uygulamada da etkili olması hâlinde devletin istekli olduğunu gösterebilir. Ancak devletin; devlet dışı aktörler tarafından gerçekleştirilen saldırılara müsamaha göstermesi veya göz yumması, güvenlik kriterinin karşılanmayacağını gösterir.

Koruma, kümülatif kriterler olan **etkililik ve kalıcılık** kriterlerini karşılamalıdır. Bu anlamda koruma, korumayı sağlamak için gerekli kontrol ve araçları kullanan örgütlü ve istikrarlı bir makam tarafından sağlanmalıdır. Başarısız devletler, topraklarını kontrol edemeyen devletler veya yaygın şekilde yolsuzluğa maruz kalan devletlerin normal şartlar altında etkili ve kalıcı koruma sağlaması mümkün olmayacaktır.

Koruma sağlayan makam devlet değilse kontrol etme ve koruma hususunda devletinkilere benzer yetkinlikleri olmalıdır ([27]). Devlet dışındaki partiler veya örgütler, devletin tamamını veya önemli bir kısmını kontrol ettikleri ve aynı zamanda geleneksel devlet fonksiyonlarının benzerlerini yapmaya çalıştıkları durumlarda eş değer olabilir. Korumanın etkili sayılabilmesi için koruma aktörünün zararlı eylemlerini önlemek ve bunların meydana gelme riskini azaltmak için makul adımlar atılmalıdır. Bu, örneğin, zulüm veya ciddi zarar teşkil eden eylemlerin tespiti, kovuşturulması ve cezalandırılması için etkili bir yasal sistem ile gerçekleştirilebilir ([28]). Ayrıca, başvuru sahibinin ailesi veya aşireti gibi özel aktörler tarafından sağlanan herhangi bir sosyal ve maddi destek, koruma teşkil etme açısından yetersizdir ([29]).

"Kalıcı", durumun öngörülebilir gelecekte yeterince istikrarlı olmaya devam edeceğinin beklenebileceği anlamına gelmektedir. Kısa süreli koruma yeterli sayılamaz. Kontrollerinin normalde geçici bir nitelikte olacağı göz önünde bulundurulduğunda, uluslararası kuruluşlar dâhil olmak üzere devleti veya devlete ait toprakların önemli bir kısmını kontrol eden partiler ya da kuruluşlar tarafından sağlanan korumayla ilgili bu unsurun özel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Son olarak, genellikle korumanın mevcut olması yeterli değildir, bunun yanı sıra başvuru sahibi için **erişilebilir** olmalı ve bu sayede başvuru sahibinin sorunlarına gereken dikkati çekebilmelidir. Örneğin başvuru sahibi suç duyurusunda veya şikayette bulunabilmelidir.

Menşe ülkede koruma hakkında daha fazla bilgi için bkz. EASO, *Uluslararası korumaya uygunluk hakkında uygulama kılavuzu*, Nisan 2018.

([27]) UD (değiştirilmiş) Madde 7.

([28]) CJEU [GC], 2 Mart 2010 tarihli hüküm, *Aydin Salahadin Abdulla ve Diğerleri- Bundesrepublik Deutschland*, birlikte görülen C-175/08, C-176/08, C-178/08, C-179/08 sayılı davalar, EU: C:2010:10. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için CJEU Curia veri tabanında yer alan 70 numaralı fıkraya ve CJEU [GC], 20 Ocak 2021 tarihli hüküm, *OA - İçişleri Bakanlığı*, C-255/19, EU:C:2021:36 içeriğine bakın. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için CJEU Curia veri tabanında yer alan 38-44 sayılı fıkralara bakın.

([29]) CJEU [GC], 2021, *OA*, op. cit., fn. 28. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için CJEU Curia veri tabanında yer alan 63 numaralı fıkraya bakın.

5.2. IPA konumuna seyahat ve giriş

a) Güvenli seyahat

Başvuru sahibi, IPA konumuna gereksiz zorluklarla karşılaşmadan ulaşabileceği güvenli bir rotada seyahat edebilmelidir. Bu durum, menşe ülkedeki IPA konumuna ciddi riskler olmadan ve zulümle karşılaşmadan erişebilmeleri içindir. Değerlendirilmesi gereken ilgili seyahat güzergahı, başvuru ülkesinden menşe ülkedeki IPA konumuna kadar olan mesafedir.

Konumda uluslararası bir havaalanı varsa yeniden yerleşme bölgesine seyahat genellikle güvenli sayılabilir. IPA konumuna uluslararası uçuş yoksa menşe ülkede veya üçüncü bir ülke üzerinden güvenli bir rota tespit edilmelidir. Ülkedeki güvenlik durumuna bağlı olarak iç uçuşlar, güvenli olmayan bölgelerde seyahat etmekten kaçınmak için bir alternatif olabilir.

Bölgeye ulaşmaya yönelik herhangi bir engel makul ölçüde aşılabilir olmalıdır. Başvuru sahibi; sağlığı tehdit eden veya seyir halindeyken mayın tarlaları, çatışma, değişen savaş cepheleri, haydutluk ya da diğer taciz türleri gibi fiziksel tehlikelerle karşılaşmak zorunda kalmamalıdır ([30]).

Seyahat, başvuru sahibini ciddi zarar veya zulüm risklerine maruz bırakmazsa ve olası zorluklar yolcuların menşe ülkede normalde karşılaştıkları ve üstesinden gelebildikleri sorunlardan daha büyük değilse seyahatin gereksiz zorluklar olmadan tamamlanacağı düşünülebilir. Başvuru sahibi, ülkenin kötü muameleye maruz kalabileceği bazı bölgelerinde mahsur kalma riski altında olmamalıdır. Kalitesiz yol veya uzun mesafe gibi bazı uygulama zorlukları, başvuru sahibinin güvenliği için risk teşkil etmediği durumlarda gereksiz bir zorluk oluşturmayacaktır.

Özellikle genç veya yaşlı olma, sağlık sorunları veya cinsiyet gibi savunmasızlıklar başta olmak üzere bazı kişisel durumlar, güvenli seyahat için değerlendirmede göz önünde bulundurulması gereken ek sorunlar yaratabilir.

b) Yasal seyahat

Başvuru sahibi IPA konumuna ulaşmasını önleyen yasal engeller olmaksızın seyahat edebilmelidir. Özellikle, başvuru sahibi IPA konumuna ulaşmak için başvuru üçüncü bir ülkeden geçmek zorundaysa bunu yasal yollarla yapabilmelidir. Yasal kısıtlamalar, devlet içerisinde de uygulanabilir ve göz önünde bulundurulmalıdır.

IPA uygulamasının seyahat kriterini karşılaması için başvuru sahibinin bazı belgelere sahip olması veya bazı belgelere erişebilmesi önem arz edebilir. Seyahati tamamlamak için belgeler gerekliyse, başvuru sahibi bu belgelere kendisini tehlikeye atmadan ulaşabilmelidir. Başvuru sahibi seyahat etmek için gerekli belgeleri elde etmek amacıyla zulmü uygulayan makamlara başvurmaya zorlanmamalıdır. Gerekli belgeler ülkeden ülkeye değişebilir ve pasaport, kimlik, yurt içi seyahat pasaportu veya farklı türde seyahat izinleri şeklinde istenebilir. Başka bir ülkeden geçmek için vize gerekebilir.

Hukuki kısıtlamalar ve kanunlara veya adli kararlar temelinde belgelerin gerekli olmasının yanı sıra belgeleri almada karşılaşılan etkin olmayan bürokrasi, karmaşık prosedürler, özel gereklilikler, yozlaşma

([30]) BMMYK, Uluslararası Koruma Hakkında Kılavuz İlkeler: *Mülteci Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi Madde 1A(2) ve/veya 1967 Protokolü Bağlamında "Ülke İçinde Kaçış veya Yeniden Yerleşme Alternatifi", HCR/GIP/03/04,* 23 Temmuz 2003, fıkra 10.

vb. zorluklar gibi idari engeller, başvuru sahibinin IPA konumuna seyahat etmesini zorlaştırabilir. Bu idari engeller, başvuru sahibinin kendisini tehlikeye atmadan üstesinden gelinebilir olmalıdır.

c) Giriş yapma

Başvuru sahibi seyahatin sonunda IPA konumuna ulaştıktan sonra bu yere giriş yapabilmelidir. Giriş yapmak, IPA konumunu idare eden aktörlerin başvuru sahibine ilgili konuma erişmesine izin vermesi gerektiği ve oraya yerleşmesine olanak tanınması gerektiği anlamına gelmektedir. Menşe ülkeye ve ilgili bölgeye bağlı olarak başvuru sahibinin ilgili konuma erişebilmesine ve yerleşebilmesine yönelik gereklilikler farklı olabilir. Başvuru sahibinin durumunda, "giriş yapma" unsurunun gerçekleşmesi için her iki grup gereklilik de karşılanmalıdır.

Giriş yapmada zorluklarla karşılaşılması durumunda yalnızca bu zorlukların makul bir şekilde üstesinden gelinebilmesi hâlinde IPA değerlendirilebilir. Yerel makamlara kayıt yaptırma gibi bazı formaliteler bir bölgeye yerleşmek için ön koşul olabilir. Bunlar genellikle IPA konumuna giriş yapmanın önündeki engeller olarak kabul edilmez. Ancak başvuru sahibi açısından üstesinden gelmek için gereksiz bir zaman alan veya makul olmayacak kadar zorlayıcı çaba gerektiren zorluklar, IPA konumunun "giriş yapma" gerekliliğinin karşılamasına engel olabilir. Örneğin, kayıt için bekleme süresi kasıtlı olarak normalden çok daha uzun tutulduğunda bu durum yaşanabilir ve sonuçları başvuru sahibini ciddi şekilde etkileyebilir. Örneğin, gerekli sağlık hizmetlerine erişme imkanının sınırlı olması bu sonuçlardan biridir.

Vatansız kişiler ve kendi hatalarından kaynaklanmayan şekilde belgelerine sahip olmayanlar bazı alanlara giriş yapmak konusunda daha ciddi zorluklarla karşılaşabilir. Bu vakalarda giriş yapma olasılığı vaka görevlisi tarafından daha kapsamlı bir değerlendirme yapılmasını gerektirebilir.

5.3. IPA konumuna yerleşmenin makullüğü

Makullük kriteri bireysel değerlendirme gerektirir. "Makul bir kişinin" beklemesi ve kabul etmesi gereken şeyler anlamında bir değerlendirme değildir. Hem (a) genel koşullar hem de (b) ilgili kişisel koşullar göz önünde bulundurularak **başvuru sahibinin IPA konumunda yaşamasının makul olup olmadığına** odaklanılmaktadır. Böylece karar merci, karar alma sırasında vaka görevlisinin elinde bulunması gereken ilgili ve güncel COI göz önüne alınarak, IPA konumunda başvuru sahibi için geçerli tüm faktörleri ve koşulları değerlendirmelidir.

"Makullük testini" yerine getirmek için gereken koşulların AİHS Madde 3 kapsamındaki garantilerin ötesine geçtiği unutulmamalıdır. Değerlendirilen konumda başvuru sahibinin yalnızca hayatta kalması ve işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da ceza olmaması, başvuru sahibinin IPA konumuna yerleşmesinin makul şekilde beklendiği sonucuna varmak için yeterli değildir.

Aşağıda belirtildiği gibi ek hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

a) Genel koşullar

Hayalî menşe ülkedeki genel koşulların değerlendirilmesi. Mavi ile işaretli alan önerilen IPA konumudur.

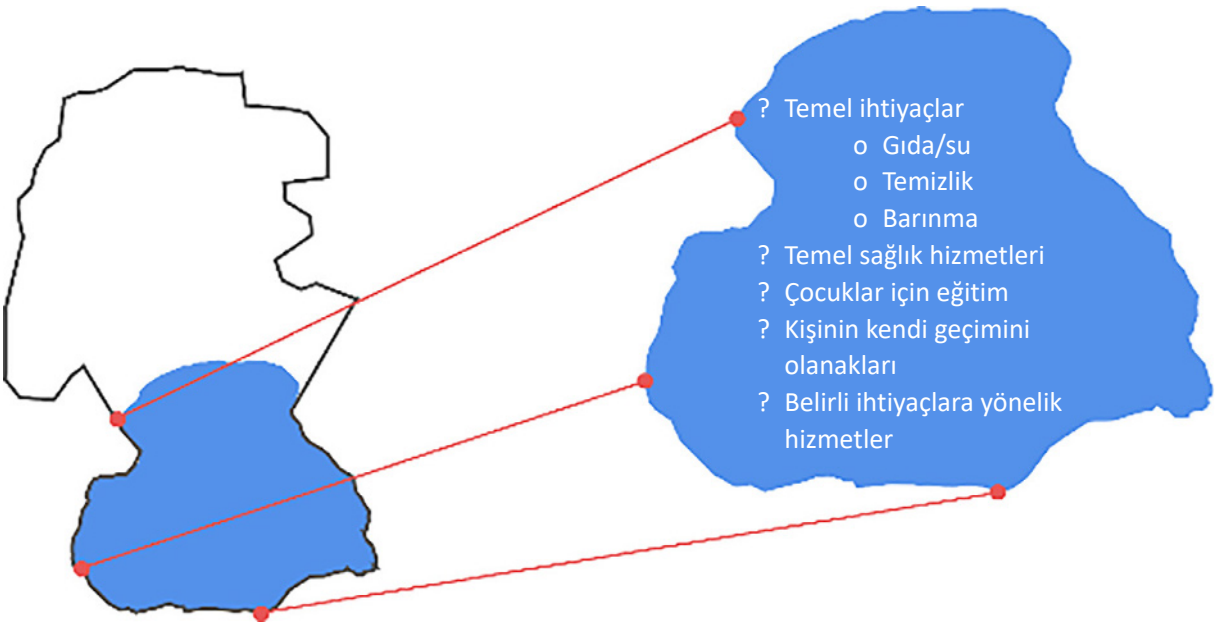

IPA konumunda hüküm süren genel koşulların, başvuru sahibinin bu konuma makul şartlarda yerleşmesine izin verip vermeyeceğini belirlemek için bir dizi kriter veya göstergenin kullanılması gerekmektedir.

Bu kılavuzun amaçları bakımından AİHM içtihadı (*Sufi ve Elmi - Birleşik Krallık* ve *A.A.M - İsveç* ([31])) dikkate alınmaktadır. Bu vakaların belirli gerçeklere dayalı durumlarda karara bağlandığını ve bu nedenle IPA kavramı hakkında genel yorumlayıcı rehberlik sağlamadığını vurgulamak önemlidir. Ayrıca bu vakalar, AİHS Madde 3 kapsamında geri dönüş (veya sınır dışı edilme) prosedürleri bağlamında IPA ile ilişkilidir ve sığınma prosedürleri bağlamına girmemektedir. Bununla birlikte, "yurt içinde kaçış alternatifinin" makullüğüne ilişkin argüman, UD (değiştirilmiş) kapsamında IPA'nın makullük değerlendirmesi ile ilgilidir.

***Sufi ve Elmi - Birleşik Krallık* ([32])**

Başvuru sahibinin aşağıdaki en temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi:

- gıda
- hijyen
- barınma.

***A.A.M - İsveç* ([33])**

- iş bulabilme
- sağlık hizmetlerine erişim
- BMMYK ve yerel makamlardan finansal ve diğer destekler.

([31]) Vakaların resmî özeti için bu uygulama kılavuzunun 38. sayfasına bakın.

([32]) AİHM, 2011, *Sufi ve Elmi*, op. cit., fn. 14. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için AİHM Hudoc veri tabanında yer alan 283 numaralı fıkraya bakın.

([33]) AİHM, 2014, *A.A.M*, op. cit., fn. 16. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için AİHM Hudoc veri tabanında yer alan 73 numaralı fıkraya bakın.

Makullük testinde dikkate alınacak diğer unsurlar mevcut Üye Devlet uygulamalarından ayrıca elde edilmektedir ([34]):

- başvuru sahibine kendisinin ve ailesinin geçimini sağlama fırsatı;
- çocuklar için eğitim ([35]) (menşe ülke bağlamında ([36]).

Özel ihtiyaçları olan **savunmasız başvuru sahipleri** söz konusu olduğunda, IPA konumunda yeterli hizmetlerin ve altyapının (ör. uzman tıbbi bakım, spesifik olanaklar) olup olmadığını değerlendirmek gerekebilir. Bu durumda kişisel koşulları göz önünde bulundurulmalıdır. Özel ihtiyaçları olan başvuru sahipleri hakkında ilave rehberlik Kısım 5.3.b. ve Bölüm 6'da bulunabilir.

Değerlendirilen bölgedeki genel durum yukarıda açıklanan **objektif kriterler** ışığında incelenmelidir. Menşe ülkenin genel bağlamı göz önünde bulundurulsa da bu hususlar, menşe ülkedeki diğer bölgelerle veya başvuru ülkesindeki standartlarla **kıyaslanarak değerlendirilmemelidir**.

IPA konumu; gıda ve su temini, hijyen, barınma, elektrik, temel tıbbi bakım ve başvuru sahibinin veya ailesinin durumu için geçerli olduğu hâllerde menşe ülke bağlamında eğitim kurumları dâhil olmak üzere temel altyapıya erişim sunmalıdır.

IPA konumundaki durum, başvuru sahiplerinin geçimlerini sağlamalarına ve yeterli bir geçim seviyesine ulaşmalarına olanak tanımalıdır. IPA konumundaki sosyoekonomik koşullar, başvuru sahiplerinin istihdam edilme veya kendi işlerini yapma yoluyla geçim sağlamalarına izin vermelidir. Ancak ülke içinde yer değiştirme, kaçınılmaz olarak, uygun iş bulmada güçlükler gibi bazı zorlukları kapsar ([37]). Başvuru sahiplerinin daha önce iştigal ettikleri mesleği icra edebilmeleri gerekmez. Örneğin, yeterli gelir sağladığı sürece tarımda veya inşaat sektöründe geçici vasıfsız işçi olarak çalışmak kabul edilebilirdir. Buna karşın suç işlemeyi veya işlenen suçlara iştirak etmeyi sürdüren bir suç örgütünde ücret karşılığında çalışmak makul değildir.

Genel olarak, IPA konumuna yerleşmekten kaynaklı daha düşük yaşam standartları veya ekonomik statüde düşüş, önerilen bir bölgeyi mantıksız olarak reddetmek için yeterli bir neden değildir ([38]). UD (değiştirilmiş) Madde 8, IPA'nın uygulanabilir olması için başvuru sahibinin önceki hayatının **değişmeden devam etmesini gerekli kılmaz**. Ancak yeterli gelir, başvuru sahibinin bu kaynakların başka türlü ulaşılabilir olmadığı yerlerde gıda güvenliğini, su teminini, barınmayı ve hijyeni sağlamakla kalmayıp aynı zamanda başvuru sahibinin menşe ülkedeki gündelik hayata katılmasına da imkan tanır.

Ayrıca başvuru sahibinin geçinmesini göz önünde bulundururken insani yardımın kullanılabilirliği ve/veya bir ağ tarafından sağlanan mevcut finansal olanaklar ve/veya destek gibi bireysel koşullar gibi diğer faktörleri değerlendirmek uygun olabilir. Bu faktörler Kısım 5.3.b kapsamında detaylıca tartışılmıştır.

([34]) EASO, *Uluslararası korumaya uygunluk hakkında uygulama kılavuzu*, "Başvuru sahibinin menşe ülkenin bir bölümüne yerleşmesinin makullüğü", Nisan 2018.

([35]) Bu husus dayanağı için bkz. BM Genel Kurulu, Çocuk Hakları Sözleşmesi, 20 Kasım 1989, Birleşmiş Milletler, Antlaşmalar Serisi, cilt 1577.

([36]) Bu husus, başvuru ülkesindeki standartlarla kıyaslanarak değil, menşe ülkedeki genel bağlama göre değerlendirilmelidir.

([37]) AİHM, 2014, *A.A.M*, op. cit., fn. 16. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için AİHM Hudoc veri tabanında yer alan 73 numaralı fıkraya bakın.

([38]) BMMYK, Uluslararası Koruma Hakkında Kılavuz İlkeler: *Mülteci Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi Madde 1A(2) ve/veya 1967 Protokolü Bağlamında "Ülke İçinde Kaçış veya Yeniden Yerleşme Alternatifi"*, HCR/GIP/03/04, 23 Temmuz 2003, fıkra 29.

b) Bireysel koşullar

Her bir başvuru sahibinin belirli bir IPA konumuna yerleşmesinin makul olup olmayacağını belirleyebilmek için vaka görevlisinin, başvuru sahibinin bireysel koşullarını da göz önünde bulundurması gerekmektedir. Bu durum özellikle özel ihtiyaçlar ve savunmasızlıklar tespit edilmişse geçerlidir. Bu gibi durumlarda, IPA konumuna yerleşmenin makullüğünün bireysel değerlendirmesinde başvuru sahibinin özel ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.

Şu kategorilere özen gösterilmelidir: refakatli/refakatsiz çocuklar, engelliler, yaşlılar, hamileler, küçük çocuğu olan bekar ebeveynler, insan kaçakçılığı mağdurları, ciddi hastalıkları olan kişiler, zihinsel engelliler, işkenceye maruz kalmış kişiler, tecavüze uğramış kişiler, psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddetin ciddi başka bir çeşidine maruz kalmış kişiler, lezbiyen, gey, biseksüel, erdişi ve transgender bireyler ve cinsiyetle bağlantılı özeli ihtiyaçlara sahip kişiler ([39]).

Başvuru sahiplerinin diğer bireysel koşulları, IPA konuma yerleşmenin makullüğünü değerlendirirken önem arz edebilir. Çünkü bu faktörler yerleşmeyi kolaylaştırabilecek veya ek engeller teşkil edebilecek niteliktedir. Bunlar başvuru sahibine özgü bireysel koşullar olmanın yanı sıra ek destek de olabilir. IPA'nın makul olup olmayacağını değerlendirirken göz önünde bulundurulabilecek **kişisel koşullara dair örnekler** aşağıda verilmiştir. Liste geniş kapsamlı olarak kabul edilmemelidir. Bireysel koşulların etkisinin büyük ölçüde menşe ülkedeki duruma bağlı olduğunu unutmayın.

Yaş. Çalışabilecek yaşta olmak, kişinin geçimini sağlamak için işe girebileceğini gösterir. Öte yandan genç yaşta veya yaşlı olmak, bir işe girme ve geçimini yeterli şekilde sağlama imkanını sınırlayabilir. Bu gibi durumlarda bireysel koşul, mevcut destek ağıyla birlikte değerlendirilmelidir.

Toplumsal) cinsiyet. Bazı ülkelerde kadınlar; (toplumsal) cinsiyetleri nedeniyle bazı alanlarda kısıtlamalarla karşılaşabilir (ör. belirli hizmetlere, konaklama ve istihdam imkanlarına sınırlı erişim. Kadınların istismara ve şiddete uğrama riski de daha yüksek olabilir. Bu nedenle IPA, özellikle destekleyici ağ yoksa kadınlar için makul olmayabilir.

Dil becerileri dâhil olmak üzere profesyonel geçmiş ve eğitim geçmişi. Başvuru sahibinin istihdam yoluyla temel geçim imkanlarına erişme olasılığı değerlendirirken eğitim düzeyi ve önceki iş deneyimi durumla ilgili olabilir. Geçerli olduğu durumlarda başvuru sahibinin kendi finansal ve diğer kaynakları da göz

([39]) Kategoriler, kategorilerin belirlenmesi ve özel ihtiyaçlar hakkında daha fazla bilgi için https://ipsn.easo.europa.eu adresinde yer alan özel ihtiyaç sahibi kişilerin tespit edilmesine yönelik EASO aracına bakın.

önünde bulundurulabilir. IPA konumunda konuşulan dil, birincil dil olarak konuşuluyorsa diğer dili konuşabilme yeteneği önemli bir faktör olacaktır.

Aile durumu. Temel geçim kaynakları, IPA konumunda ailenin birinci dereceden tüm yakın aile üyelerine ([40]) sunulmalıdır.

Aynı zamanda, başvuru sahibinin UD (değiştirilmiş) Madde 2(j) ([41]) uyarınca birinci dereceden aile üyeleri olması hâlinde bu aile üyeleri de değerlendirmenin bir parçası olmalıdır. IPA konumunda yaşamak birinci dereceden akrabalarından sürekli ayrı kalmak anlamına geliyorsa bu konum makul olmayacaktır. Normal bir yaşam, birinci dereceden aile üyelerinin birlikte yaşama ihtimalini kapsamalıdır.

Sağlık durumu. Sağlık durumu ve engellilik başvuru sahibinin çalışma kabiliyetini etkileyebilir. Aynı zamanda başvuru sahibinin sağlık durumuna bağlı olarak, özel sağlık hizmetlerine erişim gerekli olabilir.

Sosyoekonomik statü. Mevcut finansal olanaklar, IPA'nın makullüğü ve özellikle de başvuru sahibinin temel geçim olanaklarına erişimi değerlendirilirken göz önünde bulundurulabilir.

Destek ağı. Aile ağı ve potansiyel olarak daha geniş bir arkadaş ağı, aynı aşiret üyeleri, profesyonel çevrelerle bağlantılı ağlar ve diğer tanıdıklar, başvuru sahibinin temel geçim kaynaklarına erişmesine yardımcı olma konusunda önemli bir rol oynayabilir. Desteğin niteliği ve yardım etme istekliliği ve kapasitesi, menşe ülke bağlamında ve duruma göre ele alınmalıdır.

Yerel bilgi. IPA konumunda daha önceki konaklama ve uzun vadeli ziyaret sırasında kazanılan yerel bilgiler başvuru sahibinin yerleşmesine yardımcı olabilir.

Etnik/kültürel/dinî hususlar. Başvuru sahibi IPA konumunda azınlıkta bulunan etnik, kültürel veya dinî bir gruba mensupsa bu durumun, başvuru sahibinin geçim olanaklarına ve hizmetlere erişimini sınırlayıp sınırlamayacağı değerlendirilmelidir. Kültürel bağ eksikliği, yakın kültürel bağların günlük hayatta baskın olduğu ülkelerdeki başvuru sahipleri için soyutlanmaya ve/veya ayrımcılığa neden olabilir.

Belgelendirme. Bazı ülkelerde; eğitim, sağlık hizmetleri, konut/arazi tapularının düzenlenmesi ve resmî bir banka tarafından sağlanan krediler gibi kamu hizmetlerine erişebilmek için kimlik belgeleri gerekli olabilir. Başvuru sahibinin ilgili belgeleri yoksa ve muhtemelen bunları elde edemeyecekse bu durumun, IPA konumunda nispeten normal bir yaşam sürmesini nasıl etkileyeceği değerlendirilmelidir.

Bireysel koşulların değerlendirilmesi

Başvuru sahibinin bireysel koşulları, yerleşmenin makullüğünün değerlendirilmesinde önemli bir rol oynayabilir. Destek ağının varlığı ve yerel bilginin var olması gibi bazı hususlar, başvuru sahibini aksi

---

([40]) UD (değiştirilmiş) Madde 2(j) kapsamında ile üyelerine şunlar dâhildir:

"– ilgili Üye Devletteki yasa veya uygulama, üçüncü ülke vatandaşlarına ilişkin yasası kapsamında evli olmayan çiftlere evli çiftlere benzer şekilde muamele ettiği durumlarda uluslararası koruma hak sahibinin eşi veya evlilik dışında istikrarla bir ilişki yaşadığı partneri

– çiftlerin evlenmemiş olmaları koşuluyla ve çocukların evlilik birliği içerisinde veya dışında dünyaya gelip gelmediğine ya da ulusal yasa kapsamında tanımlanan şekilde evlatlık edinilip edinilmediğine bakılmaksızın birinci maddede anılan çiftlerin veya uluslararası koruma hak sahiplerinin reşit olmayan çocukları,

– hak sahibinin reşit olmadığı ve evlenmemiş olduğu durumlarda ilgi Üye Devletteki yasa veya uygulama uyarınca uluslararası koruma hak sahibinden sorumlu baba, anne veya başka bir yetişkin."

([41]) Ibid.

taktirde zor olacak genel koşullarda hayatını idame ettirmesine ve yerleşme sürecini kolaylaştırmasına yardımcı olabilir. Öte yandan bazı bireysel koşullar, IPA'nın makullüğü üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Örneğin, yaşlılık ve engellilik iş bulmak için ilave engeller ortaya çıkarabilir. Benzer şekilde dil engelleri, başvuru sahibinin gerekli formalitelerin üstesinden gelme ve IPA konumuna entegre olma beklentilerini sınırlayabilir. Yerleşmenin makul olup olmadığına kanaat getirmeden önce tüm hususlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Örneğin bireysel başvuru sahibi için IPA konumuna yerleşmenin makullüğünü değerlendirirken vaka görevlisi, başvuru sahibinin yeterli bir geçim kaynağına ulaşma beklentilerini sınırlayabilecek her türlü kişisel koşulun etkisini değerlendirmek zorundadır. Ancak destekleyici faktörlerin yaşam mücadelesini hafifletmesi hâlinde başvuru sahibinin bireysel koşullarından kaynaklanan kısıtlamalar daha az etkili olabilir. Bu destekleyici faktörler aile üyelerinin veya aşiretler ya da diğer sosyal bağlantılar gibi sair ağların yardımı olabilir. Destek; devletten kamu hizmetleri, sosyal refah, gençlik refahı, işsizlik yardımları, engellilik ödeneği veya sağlık sigortası şeklinde de gelebilir. Başvuru sahibini destekleyecek hayır kurumları da mevcut olabilir.

UD (değiştirilmiş) Madde 8'in uygulanması için genel koşulların uygun olduğu ancak bireysel koşulların, başvuru sahibinin yerini başarılı bir şekilde değiştirmesini zorlaştırdığı durumlarda vaka görevlisi bireysel ve genel unsurları teker teker değerlendirmek zorunda kalacaktır. Bunun amacı, başvuru sahibinin alabileceği olası herhangi bir destekle ilgili olarak başvuru sahibi için her türlü sınırlı ihtimali tartmaktır. IPA'nın makul kabul edilebilmesi için mevcut destek, başvuru sahibinin başarılı bir şekilde yerleşmesini daha zor hâle getiren bu bireysel koşulları başvuru sahibinin refahının ve yeterli geçim şartlarının makul şekilde sağlandığını varsayılacak kadar dengelemelidir.

6. Belirli profillerin ve zorluklarının araştırılması

Bu bölümde, vaka görevlisinin karşılaşabileceği ve özellikle dikkat edilmesi gereken profillerden bazılarına değinilmektedir. Bu, IPA kavramının uygulanmasına ilişkin değerlendirilmesi açısından önemlidir: Bu kriterler Bölüm 5'te de ayrıntılı şekilde anlatıldığı gibi güvenlik, seyahat, giriş ve yerleşme makullüğü kriterleridir. Kılavuz, bu profillere uyan uluslararası koruma başvuruları hakkında nasıl karar verileceğine dair yargı veya "şablon" çözümler sunmamaktadır. Karar her zaman **menşe ülkedeki kesin duruma ve başvuru sahibinin bireysel durumuna** bağlı olacaktır.

Dolayısıyla güncel ve ilgili COI'nin yanı sıra kişisel mülakatta başvuru sahibinin durumunun derinlemesine netleştirilmesi son derece önemlidir. Belirli konumdaki IPA, belirli profildeki bir kişi için uygulanabilir olsa da bu durum, başkası için ilgili tüm gereklilikleri karşılamayabilir.

IPA'nın uygulanabilirliği, Bölüm 5'te ayrıntılı şekilde ele alınan kriterlerin ilgili COI ve başvuru sahibinin bireysel koşulları göz önünde bulundurularak değerlendirilmesine bağlı olacaktır. Ayrıca IPA değerlendirmesi, başvuru sahibinin gıda, hijyen ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılama kapasitesini göz önünde bulundurmalıdır. Değerlendirme ayrıca başvuru sahibinin kötü muameleye karşı savunmasızlığını ve durumunun makul bir zaman dilimi içinde iyileşme olasılığını da göz önünde bulundurmalıdır ([42]).

Bu bölümde açıklanan profiller, vaka görevlisinin IPA'nın uygulanması değerlendirilirken özellikle dikkat etmesi gereken unsurlardan bazılarını sunmayı amaçlamaktadır. IPA gerekliliklerinin karşılanması, çiftler ve çocuklu aileler için daha zorlu olabilir. Çünkü vaka görevlilerinin ilgili değerlendirmeye daha fazla kişi dâhil etmesi gerekirken her aile üyesinin bireysel koşulları da farklılık gösterebilir. Yaşlı veya hastalık ya da engellilik gibi sağlık sorunlarıyla yaşayan başvuru sahipleri daha fazla zorluğun üstesinden gelmelidir ve daha fazla desteğe ihtiyaç duyarlar. Cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği nedeniyle bir azınlık grubuna mensup olan başvuru sahipleri bazı ülkelerde kısıtlamalar ve düşmanlıkla karşılaşabilir. Genellikle çocuklar, menşe ülkelerinin başka bir bölümüne seyahat ederken ve yeniden yerleşirken diğer başvuru sahiplerinden daha savunmasız ve daha fazla kötü muamele riskiyle karşı karşıya olacaktır. Refakatsiz çocuklara ilişkin olarak uygun bakım ve vesayet düzenlemeleri de çocuğun üstün yararına uygun olarak göz önünde bulundurulmalıdır.

6.1. Engelli olmayan, bekar, yetişkin erkekler

IPA kriterlerinin engelli olmayan, bekar, yetişkin bir erkek için özellikle de "yerleşmenin makullüğü" ile ilgili olarak değerlendirilmesini etkileyebilecek herhangi bir savunmasızlık ya da diğer dezavantajlar olup olmadığını anlamak amacıyla göz önünde bulundurulabilecek bireysel koşullar aşağıda listelenmiştir.

UD (değiştirilmiş) Madde 8 kapsamındaki güvenlik, seyahat ve kabul kriterleri, başvuru sahibinin bireysel koşulları doğrultusunda ve Kısım 5.1 ve 5.2'de sağlanan kılavuzlarla ilgili olarak değerlendirilmelidir. Bazı riskler; engelli olmayan, bekar, yetişkin erkekler için özellikle geçerli olabilir ve dikkatli şekilde

([42]) AİHM, 2011, *Sufi ve Elmi*, op. cit., fn. 14. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için AİHM Hudoc veri tabanında yer alan 283 numaralı fıkraya bakın.

değerlendirilmelidir. Örneğin bu profildeki başvuru sahipleri, zorla askere alınma riskiyle diğer profildekilere kıyasla çok daha sık karşı karşıya kalacaktır veya ayaklanma faaliyeti şüphesiyle ilgili olarak kontrol noktalarında özellikle hedef gösterilebilir.

Bireysel koşulların değerlendirilmesi, IPA konumunda gereksiz zorluklarla karşılaşmadan görece normal bir hayat yaşanıp yaşanamayacağını anlamak açısından önemlidir. Tespit edilen savunmasızlıkların yanı sıra başvuru sahibinin yeniden yerleşmesinin makullüğünü etkileyebilecek mevcut başa çıkma mekanizmalarına da dikkat edilmelidir. Bu bağlamda Kısım 5.3.b'de anılan kişisel koşullar dışında özellikle engelli olmayan, bekar, yetişkin erkekler için IPA değerlendirilirken aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışabilecek yaşta olmak, başvuru sahibinin kendi geçimini sağlamak için bir işte iştigal etmesine yardımcı olabilir. Başvuru sahibinin IPA konumuna güvenli seyahati değerlendirilirken başvuru sahibinin **sağlığı** çok önemlidir. Başvuru sahibinin yeni bir yere yerleşmesini daha zor hâle getirebilecek herhangi bir ciddi sağlık sorunundan veya engellilik durumundan mustarip olup olmadığının incelenmesi gerektiği için sağlık konuları da göz önünde bulundurulmalıdır. **Erkek** olmanın doğasında bulunan tüm savunmasızlıkların da IPA konumuna güvenle ulaşabilme açısından COI'ye dayanarak dikkate alınması gerekmektedir. **Yerel bilgi, eğitim** ve **geçmiş iş deneyimi**, başvuru sahibinin iş bulması ve kendi ekonomik geçimini sürdürebilmesi açısından değerli olabilir.

IPA konumundaki duruma bağlı olarak, engelli olmayan, bekar, yetişkin erkekler için UD (değiştirilmiş) Madde 8 kapsamındaki gerekliliklerini karşılamak için IPA konumunda mutlaka bir **destek ağının** bulunması gerekmez. Ancak destekleyici aile, akraba veya arkadaş ağı; barınma, finansal destek ve iş bulma söz konusu olduğunda başvuru sahibinin geçimini sağlamasına yardımcı olabilir. Bu bağlamda, yerleşmesine yardımcı olmak için tek taraflı bir maddi katkı da dikkate alınabilir.

6.2. Çocuğu olmayan, çalışabilecek yaşta, evli çiftler

Çocuğu olmayan, çalışabilecek yaşta, evli bir çifte yönelik IPA söz konusu olduğunda IPA'nın kullanılabilirliğini değerlendirmek için Kısım 6.1'de anılan aynı bireysel unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Çiftlerden sadece biri çalışabiliyorsa çiftin temel geçiminin, yalnızca tek bir gelirle sağlanıp sağlanamayacağının daha fazla incelenmesi gerekmektedir.

6.3. Erkek destek ağı olmayan bekar kadınlar

Menşe ülkedeki ve belirli bir IPA konumundaki duruma bağlı olarak bekar kadınlar söz konusu olduğunda IPA değerlendirilmesindeki üç kriterin tamamıyla ilişkili belirli zorluklarla karşılaşılabilir.

Erkek destek ağı olmayan bekar kadınlarla ilgili olarak bazı ülkelerde ayrımcı kısıtlamalar uygulanabilir. Ayrıca erkek destek ağı olmayan bekar kadınların, cinsel ve cinsiyete dayalı şiddetin çeşitli biçimlerine maruz kalma riski yüksek olabilir. Bu bağlamda, IPA kriterlerinin uygulanması incelenirken yukarıda (Kısım 5.3) anılan bireysel koşulların mevcut COI'ye dayanarak değerlendirilmesi çok önemlidir.

Bazı durumlarda bir (erkek) destek ağı, IPA konumu için yer değiştirme ve buraya yerleşme ile ilgili zorlukların üstesinden gelmek konusunda bekar kadına yardımcı olabilir. Erkek destek ağında birinci dereceden erkek aile üyesi veya geniş aile üyelerinden bekar kadına yardım ve destek sağlayabilecek bir

erkek bulunmalıdır. Bekar bir kadının sosyal hizmetlere erişebilmesi ve toplumda haklarını kullanabilmesi için bir erkek destek ağının veya refakatçinin gerekli olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Erkek destek ağının gerekli olduğu ülkede bekar kadın olmak, bekar kadının temel hizmetlere erişemeyeceği ve temel geçimini tek başına sağlama imkanının olmayacağı anlamına gelebilir.

Bir kadının tek başına seyahat etme ve yeniden yerleşme becerisini sınırlandırabilecek sosyal kısıtlamalara ve dolaşım özgürlüğünün erkek rızası veya erkek refakatçi gerekliliğiyle sınırlandırılabileceği durumlara dikkat edilmelidir. Ülke genelinde kadınların dolaşım özgürlüğü ve uymaları gereken kıyafet kurallarında farklılıklar olabilir. Bazı menşe ülkelerdeki kadınlar ve kızlar, ayrımcı kısıtlamalara tabi tutulabilir, farklı hizmetlere erişmek belirli haklarından yararlanmak için bir erkek aile üyesinin veya refakatçinin desteğine ihtiyaç duyabilirler. Bununla birlikte kadınlar ve kızlar eğitim, iş, barınma vb. ile ilgili ek zorluklarla karşılaşabilirler.

Karar mercileri, IPA uygulamasını değerlendirirken geçmiş travma, insan kaçakçılığı belirtileri ve gebelik ile ilgili savunmasızlıklar gibi olası ek savunmasızlıklara özellikle dikkat etmelidir.

6.4. Çocuklu aileler

Çocuklu ailelerin yaptığı başvurular söz konusu olduğunda IPA kavramını değerlendirirken çocuğun üstün yararlarına ilişkin bireysel değerlendirmeler yapılırken her bir çocuğun durumu dikkatle incelenmelidir ([43]). Temel eğitime erişim sorunu, ilgili IPA konumundaki genel durum ve ailenin bireysel koşulları ile bağlantılı olarak değerlendirilmelidir. IPA konumunda çocuk yaşta evlilik veya çocuk ticareti gibi çocuklara özgü zulüm biçimlerine yönelik risk de göz önünde bulundurulmalıdır.

6.5. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğiyle ilgili profiller

Cinsel yönelim her insanın farklı ya da aynı cinsiyetteki veya farklı cinsiyetlere sahip bireylerle derin duygu, sevgi ve cinsel çekim duyabilme, aynı zamanda yakın ve cinsel ilişkiler kurabilme kapasitesi olarak anlaşılmaktadır. Cinsiyet kimliği; kişinin kendi vücut algısı (özgür irade ile seçildiği takdirde vücut görünümünde ya da fonksiyonunda tıbbi, cerrahi ya da diğer yöntemlerle yapılan değişiklikleri içerebilir) dâhil doğum sırasında atanmış cinsiyetine karşılık gelen ya da gelmeyen ve kişinin derinden hissettiği içsel ve bireysel cinsiyet deneyimini ve kıyafet, konuşma ve ifade tarzı dâhil diğer cinsiyet ifadelerini kapsar ([44]). Kişinin cinsiyetinin ve toplumsal cinsiyetinin kesin olmadığı ve değişebileceği durumlarda bile biyolojik ve toplumsal cinsiyetler doğuştan gelen özellikler olarak görülebilirler ([45]).

([43]) Bu Direktif uygulamaya geçirilirken 1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Konvansiyonu uyarınca Üye Devletlerin değerlendirmesi gereken ilk husus "Çocuğun üstün yararı" olmalıdır. Çocuğun üstün yararı değerlendirilirken Üye Devletler, özellikle aile birliğini, çocuğun refahını ve sosyal gelişimini, emniyet ve güvenlik hususlarını, çocuğun yaşına ve olgunluğuna uygun olarak görüşlerini dikkate almalıdır" (UD (değiştirilmiş) madde gerekçesi 18). Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi (Bildirge) ve 1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Konvansiyonu uyarınca, bu Direktifin uygulanması esnasında Üye Devletlerin değerlendirmesi gereken ilk husus çocuğun üstün yararı olmalıdır. Çocukların üstün yararı değerlendirilirken Üye Devletler, özellikle çocuğun iyi olmasına ve sosyal gelişimine, çocuğun kendi geçmişini de dikkate alacak şekilde özen göstermelidir." (APD (değiştirilmiş) madde gerekçesi 33).

([44]) Başlıktaki kavramların tanımları için aşağıdaki adreste yer alan Yogyakarta İlkeleri'nden detaylı bilgi edinebilirsiniz: principles_en.pdf (yogyakartaprinciples.org) ve A5_yogyakartaWEB-2.pdf (yogyakartaprinciples.org).

([45]) İlgili kavramlara ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. EASO, *Belirli bir toplumsal gruba mensup olma hakkında uygulama kılavuzu, 2020.*

Bu bağlamda cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği, kimlik veya vicdanın en temel özellikleri olması nedeniyle kişinin bunlardan vazgeçmeye zorlanmaması gerektiği vurgulanmalıdır. Bu karakteristik özelliği veya inancı gizlemeleri ya da bunların ifadesinde ihtiyatlı davranmaları da beklenemez ([46]). Sonuç olarak, bir başvuru sahibinin cinsel yönelimini veya cinsiyet kimliğini gizlemesi beklenemez ([47]). IPA'nın uygulanabilirliğinin değerlendirilmesinde başvuru sahiplerinin IPA konumunda zulümden veya ciddi zarardan kaçınmak amacıyla örneğin cinsel yönelimleriyle ilgili davranışlarını değiştirmelerinin veya gizlilik içinde yaşamalarının beklenemeyeceğine değinilmelidir. ([48]). Başvuru sahiplerinin, menşe ülkelerinden cinsel yönelimleri ve/veya cinsiyet kimlikleri nedeniyle kaçmadıkları durumlar olabilir. Ancak başvuru sahibi, IPA konumunda kendisine o kadar ağır gelen bir ötekileştirmeye maruz kalabilir ki makul şartlarda başvuru sahibinden buraya yerleşmesi istenemez.

Ayrıca mevcut COI'ye dayanarak IPA konumundaki durumun, resmî devlet pozisyonunun ötesinde değerlendirilmesine dikkat edilmesi gerekir. Vaka görevlileri kararlarını, COI'yi esas alarak ve ilgili yasal çerçeve ve uygulamada hayata geçirilişi ile bağlantılı olarak vermelidir. Vaka görevlileri, ilgili sosyal tutumlar, mevcut durum ve ilgili yasal çerçeveyi uygulamada ihlal edenlerin uyguladığı zulüm gibi hususları da incelemelidir.

Belirli bir profildeki başvuru sahipleri için IPA uygulaması incelenirken, başvuru sahibinin cinsel yönelimi ve/veya cinsiyet kimliği nedeniyle gereksiz zorluk çekmeyeceği IPA konumundaki genel duruma dikkat edilmelidir. Dinî, geleneksel veya sosyal normlar menşe ülkenin ilgili kısmında farklı olabilir ve başvuru sahibinin yerleşmesini imkansız hâle getirebilir. Bazı ülkelerde, büyük şehirlerde var olan sosyal normlar ve tutumlar kırsaldakilerden farklı olabilir. Bu nedenle, cinsel yönelimleri veya cinsiyet kimlikleri nedeniyle zulümle karşılaştıkları köyde veya küçük kasabada yaşayan bir başvuru sahibi, büyük bir şehirde güvenli ve makul şekilde yerleşecek bir yer bulabilir.e peut être en mesure de trouver la sécurité et de s'installer raisonnablement dans une grande ville.

6.6. Refakatsiz çocuklar

Çocuğun üstün yararı, ulusal idarelerin göz önünde bulundurması gereken başlıca öncelik olmalıdır. Bu ilkenin uygulanmasına ilişkin prosedürler ulusal mevzuata bağlıdır. Bu bağlamda, IPA ile ilgili olumlu ve olumsuz faktörleri kapsayan bir üstün yarar değerlendirmesinde çocukların hem savunmasızlıkları hem de genel olarak maruz kaldıkları yasal ve diğer kısıtlamalar göz önünde bulundurulmalıdır. Ebeveynlerinin veya başka bir yasal vasinin refakat etmediği çocuklar, yeni bir yere yerleşme konusunda belirli riskler ve zorluklarla karşılaşabilirler.

Buna ek olarak, aile üyelerinin veya diğer güçlü destek ağlarının varlığı IPA'nın göz önünde bulundurulup bulundurulamayacağını belirlemek açısından hayati önem arz edebilir. Çocuk için yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı IPA ile ilgili olarak değerlendirilmelidir ve bu haklar her çocuk için mümkün olan en

([46]) CJEU, 2013, *X, Y ve Z*, op. cit., fn. 22. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için CJEU Curia veri tabanında yer alan 70-76 sayılı fıkralara bakın.

([47]) Ibid.

([48]) Ibid.; CJEU, 5 Eylül 2012 tarihli hüküm, *Y ve Z - Bundesrepublik Deutschland*, birlikte görülen C-71/11 ve C-99/11 sayılı davalar, EU:C:2012:518. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için CJEU Curia veri tabanında yer alan 80 numaralı fıkraya bakın.

geniş ölçüde sağlanmalıdır ([49]). Ayrıca, bir çocukla ilgili IPA değerlendirmesi yapılacağı zaman, çocukların görüşleri de yaş ve olgunluklarına göre dikkate alınmak zorundadır.

UD (değiştirilmiş) Madde 2(l)

"Refakatsiz çocuk" Üye Devletlerin topraklarına ilgili Üye Devletteki yasalar veya uygulamalar uyarınca kendisinden sorumlu olan bir yetişkinin refakati olmadan giren küçük anlamına gelir ve bu nitelikte bir kişinin himayesine etkin bir şekilde alınmadığı sürece Üye Devletlerin topraklarına girdikten sonra refakatsiz kalan küçüğü kapsar."

Seyahatin güvenliğiyle ilgili olarak refakatsiz çocukların savunmasızlığı, çocuğun IPA konumuna seyahati sırasında kötü muamele görme olasılığını artırmaktadır. Genellikle UD (değiştirilmiş) Madde 8'in uygulanması için refakatsiz çocuklara yönelik fiziksel ve ruhsal zarar riskinin çok yüksek olduğu düşünülmelidir.

Aynı bağlamda refakatsiz çocuklar ve bu çocukların bireysel koşullarına bağlı olarak yerleşmenin makullüğü de ciddi şekilde etkilenmektedir. Çocuklar genç yaşları nedeniyle ve temel geçimlerini sağlamak için başkalarına bağımlı olduklarından iç koruma durumunda savunmasızdır. Bu nedenle refakatsiz çocuk IPA konumunda uygun bakım ve vesayet düzenlemelerinin, aile üyelerinin veya IPA konumunda çocuğun üstün yararını sağlayabilecek destekleyici bir ağın mevcut olup olmadığına bağımlıdır. Çocuklar tek başınayken genellikle temel geçim kaynaklarına erişemez; bu durum çocuk evliliği, çocuk kaçakçılığı, fuhuş ve çocuk işçiliği risklerini daha fazla artırabilir. Bu, çocuğun fiziksel veya ruhsal sağlığına zarar verir ve uyuşturucu istismarı, suça bulaşma gibi durumlara yol açabilir. IPA konumunda ebeveyni veya yasal vasisi olmayan çocuklara yönelik imkanlar olmayabilir veya kısıtlı olabilir. Ayrıca sağladıkları koşullar çocuğun ihtiyaçlarını karşılayamayabilir ve çocuğun genel olarak üstün yararını tesis edemeyebilir. Bu bağlamda çocuğun cinsiyetinin de alakalı olduğu bu durumda çocuğun yaşı da ilgili COI'yi esas alarak değerlendirilebilir.

Bu bağlamda ve UD (değiştirilmiş) madde gerekçesi 27'deki mantığa göre yalnızca **uygun bakım düzenlemelerinin mevcut olduğu ve uygulamaya geçirilebildiği durumlardan IPA refakatsiz çocuklar için uygun olarak değerlendirilebilir.** Refakatsiz çocuğa IPA konumunda ebeveynlerinin, menşe ülke yasalarına göre çocuktan yasal olarak sorumlu diğer yetişkinlerin katıldığı veya çocuğun, küçüklerin bakımıyla görevlendirilmiş resmî makamlarca (ör. gençlik refah hizmetleri, yetiştirme yurdu) teslim alındığı ve bunun çocuğun üstün yararına uygun olduğu düşünülen durumlarda da bu geçerlidir. Düzenleme, yerleşmenin makul olmasını sağlamak için çocuğun yeterli bir destek ağına güvenebileceğinden emin olunmasını sağlamalıdır. Gerekli düzenleme kapsamında çocuğun IPA konumuna seyahati de yer almalıdır. Sözleşmeler yapmanın veya hukuki işlemlerle idari onay almanın gerekli olduğu durumlardan refakatsiz bir çocuktan IPA konumuna gerekli seyahati gerçekleştirmesi ve buraya yerleşmesi beklenemez. Bunun nedeni çocukların menşe ülkedeki yasal kapasiteye sahip olmaması ve bu yasal kapasite eksikliği çocuğun yeterli finansal veya diğer kaynakları elde etmesini de engelleyebilir.

6.7. Yaşlı başvuru sahipleri

Başvuru sahibinin yaşı, IPA değerlendirmesi için özellikle önemlidir. Yaşlı insanlar, güvenli bir bölgeye ulaşmada ve oraya yerleşebilmeleri konusunda ciddi sorunlarla karşılaşabilir. Genellikle yaşlı

([49]) Daha fazla bilgi için bkz. BM Genel Kurulu, Çocuk Hakları Sözleşmesi, 20 Kasım 1989, Birleşmiş Milletler, Antlaşmalar Serisi, cilt 1577.

insanların hareket kabiliyeti azalmıştır ve yardıma daha fazla ihtiyaç duyarlar. Ayrıca, sağlık faktörleri durumlarında özellikle bağlantılıdır. Bu nedenlerle, menşe ülkelerine yeniden yerleşebilmeleri için önerilen bölgede yaşlı başvuru sahiplerine yönelik durumun ve tıbbi bakım hizmetlerine erişimin bireysel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bazı yaşlı insanlar çalışamayabilir veya sosyal yardımdan yararlanamayabilir. Ülkenin, menşe bölgelerinden önemli ölçüde farklılık gösterebilecek (ör. dil, kültür) başka yere entegre olma becerileri de onlar için büyük bir zorluk olabilir. Destekleyici bir ağın (ör. aile üyelerinin) varlığı, yaşlı insanlar için IPA değerlendirmesinde önemli bir faktördür.

6.8. Ciddi hastalıkları olan veya engelli başvuru sahipleri

Bu profil ciddi hastalıkları, akli dengesizlikleri ve/veya engellilik hâli bulunan kişileri ifade eder ([50]). Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme Madde 1 kapsamında "engellilik hâli" şöyle tanımlanmaktadır: "Engelli kişiler arasında kişinin, çeşitli zorluklarla karşılaştığında topluma diğerleriyle eşit şartlarla, tamamen ve etkili bir şekilde katılmasını aksatan uzun süreli fiziksel, zihinsel, entelektüel veya duyusal bozuklukları bulunan kişiler yer almaktadır." ([51])

Bazı ülkelerde zihinsel engelliler, sağlık hizmeti tedarikçileri tarafından damgalanabilir ve sonuç olarak yeterli tıbbi tedaviye ve sağlık hizmetlerine erişimde ayrımcılıklarla karşı karşıya kalabilirler.

Bazı menşe ülkelerde sağlık hizmetlerine erişim sınırlandırılabilir; bu da tıbbi tedaviye ihtiyaç duyanlar için IPA'nın makullüğünü değerlendirirken başvuru sahibinin sağlık durumunu önemli bir husus hâline getirebilir. Başvuru sahibinin sağlık durumunun kendi başına çalışma ve seyahat etme kabiliyetini etkileyebileceğini göz önünde bulundurmak da önemlidir. Mevcut altyapı, sadece belirli kentsel bölgelerde yoğunlaşabileceği için uygun altyapının konumu da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle IPA konumu, başvuru sahibinin hastalığının ve/veya engellilik hâlinin tedavisi için gerekli tıbbi ve/veya sosyal altyapıyı sağlamalıdır.

Ciddi hastalıkları, akli dengesizlikleri veya engellilik hâlleri bulunan başvuru sahipleri için IPA değerlendirmesini duruma göre yapmak çok önemlidir. Bu profildeki başvuru sahipleri için istihdam yoluyla temel geçim kaynaklarına erişim daha sınırlı olacaktır. Sağlık hizmetlerine erişim, büyük ölçüde kişinin finansal olanaklarına veya destek ağı aracılığıyla erişilebilen imkanlara bağlı olduğundan kişinin sosyal ve ekonomik geçmişi, aile üyelerine ve destek ağına erişimi göz önünde bulundurulmalıdır. Başvuru sahibi gereksiz bir zorlukla karşılaşmadan normal bir hayat sürmek için tedaviye, ilaçlara veya diğer gerekli araçlara bağımlıysa IPA konumunda başvuru sahibi için neyin mevcut olduğunu öğrenmek için güncel COI'ye başvurulmalıdır.

Bu profilde yer alan başvuru sahiplerine yardımcı olan ve başvuru sahibinin bağımlılık durumunu paylaşan (yardımcı veya bakım sağlayan) bir yetişkin eşlik edebilir. Bu nedenle IPA'nın önerilen IPA konumunda ihtiyaç duyulan destek ile ilgili olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

([50]) Özel ihtiyaç sahibi kişilerin tespit edilmesi hakkında bilgi için aşağıdaki bağlantıdan EASO IPSN aracına da göz atın: https://ipsn.easo.europa.eu/

([51]) BM Genel Kurulu, Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme: Genel Kurul tarafından alınan karar, 24 Ocak 2007, A/RES/61/106.

7. Özel hususlar

7.1. Sona eren koşullar nedeniyle sona erdirme

IPA ve sona erdirme, APD (değiştirilmiş) ve UD (değiştirilmiş) hükümlerine ve belirlenen ilgili koşullara göre uygulanan iki ayrı kavramdır ([52]). Ancak geçerli koşullar genellikle karıştırılmaktadır; çünkü özellikle koşullardaki değişiklik nedeniyle sona erdirme bağlamında bazı belirgin benzerlikler vardır. Bu bölümde amaç, uygulamaları sırasında olası kafa karışıklıklarını önlemek amacıyla IPA ve sona eren koşullar bağlamında sona erdirme kavramları arasındaki farkı ana hatlarıyla açıklamaktır.

IPA, menşe bölgede haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu ya da gerçekten ciddi zarara uğrama riski olduğu kanıtlandıktan sonra değerlendirilecektir. Bu noktadan itibaren başvuru sahibinin menşe bölge dışındaki bir yerde haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya gerçekten ciddi zarara uğrama riski ile karşılaşıp karşılamadığı değerlendirilmektedir. Başvuru sahibinin ülkenin o bölgesine güvenli bir şekilde ve yasal yollarla seyahat edip edemeyeceği ve kabul edilip edilmeyeceği ve makul şartlarda ilgili bölgeye yerleşmesinin beklenip beklenemeyeceği değerlendirilir.

Sona erdirme, başvuru sahibine uluslararası koruma sağlandıktan sonra değerlendirilecektir. Bu noktadan itibaren, statünün tanınmasına neden olan koşullarda önemli ve kalıcı değişiklikler olup olmadığı, yani haklı nedenlere dayanan zulüm korkusunun ve/veya gerçekten ciddi zarara uğrama riskinin sona erip ermediği değerlendirilecektir.

UD (değiştirilmiş) Madde 11: Sona eren koşullar nedeniyle mülteci statüsünün sona erdirilmesi

"1. Üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişinin mülteci statüsü aşağıdaki durumlarda sonlandırılacaktır: (…)

(e) mülteci olarak tanındığı koşullar sona ermiş olduğundan vatandaşı olduğu ülkenin korumasından faydalanmayı reddetmeye artık devam edemezse veya

(f) mülteci olarak tanındığı koşullar sona ermiş olduğundan önceki mutat meskeni olan ülkeye dönebilecek vatansız bir kişiyse.

2. Birinci fıkranın (e) ve (f) bentleri göz önünde bulundurulduğunda, Üye Devletler koşullardaki değişikliğin, mültecinin zulüm korkusunun artık haklı nedenlere dayanamayacağı kadar önemli ve kalıcı nitelikte olup olmadığını göz önünde bulundurmalıdır.

3. Birinci fıkranın (e) ve (f) bentleri, vatandaşı olduğu veya vatansız kişiler söz konusu olduğunda önceki mutat meskeni olan ülkenin korumasından faydalanmayı reddetmesi nedeniyle geçmişte gördüğü zulümden doğan geçerli nedenleri ortaya koyabilen bir mülteci için geçerli olmayacaktır.

([52]) BMMYK'ye göre ülke içerisinde kaçış alternatifi kavramı, yalnızca Mülteci Sözleşmesi Madde 1A(2) kapsamında uluslararası korumaya uygunluk değerlendirmeleri bağlamında uygulanabilir. Mülteci Sözleşmesi Madde 1C (5) ve (6) uyarınca mülteci statüsünün sona erdirilmesi bağlamında uygulanamaz. Ayrıca bkz. *Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin F.K. ve diğerleri ile Devlet/Norveç Temyiz Kurulu arasında Norveç Temyiz Mahkemesi (Norges Høyesterett) huzurunda görülen 20-121835SIV-HRET sayılı davadaki müşahit belgesi*, 16 Aralık 2020.

UD (değiştirilmiş) Madde 16: sona eren koşullar nedeniyle ikincil koruma statüsünün sona erdirilmesi

"1. Üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız bir kişi, ikincil koruma statüsünün verilmesine neden olan koşullar sona erdiğinde veya koruma gerektirmeyecek derecede değiştiğinde artık ikincil koruma hakkına sahip olmayacaktır.

2. Birinci fıkranın uygulanmasında Üye Devletler koşullardaki değişikliğin, ikincil korumaya hak sahibi kişinin gerçekten ciddi bir riskle karşılaşmayacağı kadar önemli ve kalıcı nitelikte olup olmadığını göz önünde bulundurmalıdır.

3. Birinci fıkra, vatandaşı olduğu veya vatansız kişiler söz konusu olduğunda önceki mutat meskeni olan ülkenin korumasından faydalanmayı reddetmesi nedeniyle geçmişte gördüğü ciddi zarardan doğan geçerli nedenleri ortaya koyabilen ikincil koruma statüsü hak sahibi için geçerli olmayacaktır.

Yukarıdaki bağlamda IPA (UD (değiştirilmiş) Madde 8) ve "koşullardaki değişiklik" nedeniyle sona erdirme (UD (değiştirilmiş) Madde 11(1)(e) ve UD (değiştirilmiş) Madde 16) kavramları aşağıdaki şekilde birbirinden ayrılabilir.

IPA		Sona eren koşullarla sona erdirme
IPA kavramının uygulanması, UD (değiştirilmiş) uyarınca Üye Devletler için isteğe bağlıdır.		UD'nin (değiştirilmiş) sona erdirme hükümlerinin uygulanması Üye Devletler için zorunludur.
IPA, uluslararası korumaya uygunluk aşamasında değerlendirilir.		Sona erdirme maddeleri, hâlihazırda uluslararası koruma statüsü verilmiş kişileri ilgilendirir ([53]).
IPA'yı uygulamak için güvenlik, seyahat, giriş ve yerleşmenin makul olup olmadığı değerlendirilmelidir.	⟷	Sona erdirme maddesinin uygulanması için koşullardaki değişikliğin niteliği değerlendirilmelidir.
IPA için "geçerli nedenler" kavramından bahsedilmemiştir. Bununla birlikte başvuru sahibi IPA'nın uygulanmasına karşı nedenleri hatırlatabilir.		"Geçerli nedenler" kavramı sona erdirme maddelerinin uygulanmasında incelenir ve değerlendirilir.

Sona erdirme maddelerinin uygulanmasına ilişkin ayrıntılı rehberlik için lütfen *Sona erdirme maddelerinin uygulanmasına ilişkin EASO uygulama kılavuzuna* (2021'de hazırlanacak) bakınız.

([53]) BMMYK'ye göre mülteciler ve uluslararası korumaya ihtiyaç duyan diğer kişiler güvenli bir statüye hak sahibi olur. Bunun dışındaki herhangi bir şey, uluslararası korumanın sağlamayı amaçladığı mültecilerin güvenlik duygusuna zarar verebilir. BMMYK Yürütme Komitesi, devletleri güvenli bir yasal statünün ve sükna haklarının zamanında verilmesi yoluyla mültecinin yerel entegrasyonunu sağlama becerilerini desteklemeye ve vatandaşlığa kabul süreçlerini kolaylaştırmaya çağırmıştır. Kısa süreli oturma izinleri ve bu izinlerin sıkça gözden geçirilmesi entegrasyon hedeflerine aykırıdır. Bkz. *BMMYK, Avrupa Komisyonu Uygunluk Yönetmeliği Teklifi - COM(2016), 466*, Şubat 2018.

7.2. Sonraki başvurular

APD (değiştirilmiş Madde 40(2) uyarınca, sonraki her biri başvuru ön incelemeye tabi tutulmalıdır.

APD (değiştirilmiş) Madde 40(2): [Daha sonraki başvuruların ilk incelemesi]

"2. Madde 33(2)(d) uyarınca uluslararası koruma başvurusunun kabul edilebilirliği hakkında karar almak amacıyla sonraki uluslararası koruma başvurusu, başvuru sahibinin Direktif 2011/95/EU gereğince uluslararası korumaya hak sahibi olup olmadığına dair incelemeye ilişkin yeni unsurların veya bulguların ortaya çıkıp çıkmadığı ya da başvuru sahibi tarafından ibraz edilip edilmediği ile ilgili olarak öncelikle ön incelemeye tabi tutulacaktır."

Ön incelemenin amacı, başvuru sahibinin uluslararası koruma hak sahibi olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğinin incelenmesine ilişkin önceki işlemlerde bilinmeyen yeni unsurların ortaya çıkıp çıkmadığını kontrol etmektir. Aksi takdirde sonraki başvuru kabul edilemez olarak değerlendirilebilir.

Önceki işlemlerde IPA'nın uygulandığı durumlarda IPA'nın uygulanabilirliğine şüphe düşürecek yeni unsurlar olup olmadığı ön inceleme sırasında değerlendirilmelidir. Bu, ilgili kaynaklardan elde edilen güncel bilgilerin kanıt olarak kullanılmasını gerektirir. Önceki başvuruda IPA uygulanmışsa, başvuru sahibi daha sonraki bir başvuruda IPA konumunda durumun kötüleştiğine dikkat çekebilir. Bu gibi durumlarda, karar mercilerinin IPA konumuna özellikle dikkat gösterme suretiyle ilgili güncel COI'yi esas alarak menşe ülkedeki mevcut genel durumu incelemesi gerekecektir.

Ayrıca sonraki başvurunun ön incelemesinde, başvuru sahibinin durumu değişmiş olabileceği (ör. aile fertleri menşe ülkeden ayrılmıştır, başvuru sahibi hastalanmıştır.) için kişisel koşulları da doğrulanmaktadır. Zaman aşımı, başvuru sahibinin ilk uluslararası koruma başvurusu yaparken ve sonraki başvurularda geçerli durumu arasında farklara neden olabilir.

Önceki işlemlerde başka bir nedenle olumsuz karar alınmış olsa bile sonraki bir başvuruyu değerlendirmek IPA'nın kullanılabileceğini unutmamak da önemlidir. Ancak böyle bir durumda IPA, ön incelemenin bir parçası olarak değil, esaslara dayalı daha sonraki başvurunun incelenmesi sırasında değerlendirilecektir. Bu durumda menşe bölgede zulüm görme korkusu veya bilfiil ciddi zarara uğrama riski, olası bir IPA konumu araştırmadan önce yeniden değerlendirilecektir.

Ek 1. İçtihat

Avrupa içtihat hukuku

Aşağıda bu kılavuzun amacı kapsamında göz önünde bulundurulan ilgili AİHM içtihadı hükmünün iki resmî özeti ve bu hükümden bir alıntı bulunmaktadır.

AİHM, 2011, *Sufi ve Elmi - Birleşik Krallık* ([54])

"Gerçek bilgiler– Her iki başvuru sahibi de Somali vatandaşlarıdır. Bay Sufi (ilk başvuru sahibi) 2003 yılında Birleşik Krallık'a gelmiş ve babasını ve kız kardeşini öldürüp kendisini ağır yaralayan milisler tarafından zulüm görmüş azınlık bir kabilenin üyesi olduğu iddiasıyla sığınma talebinde bulunmuştur. İfadesinin güvenilir olmaması gerekçesiyle başvurusu reddedilmiş ve düşmüştür. 2008 yılında kendisine travma sonrası stres bozukluğu tanısı konmuştur. Bay Elmi (ikinci başvuru sahibi) çoğunluğu oluşturan Isaaq kabilesinin bir üyesidir. Birleşik Krallık'a 1988 yılında gelmiştir ve mülteci olarak kalmasına izin verilmiştir. Bir dizi ciddi suçtan dolayı hüküm giydikten sonra her iki başvuru sahibi hakkında da sınır dışı etme kararı çıkmıştır. Karara itirazları başarısız olmuştur.

Somali üç otonom bölgeden oluşmaktadır: kuzeydoğuda bağımsızlığını tek taraflı ilan eden Somaliland Cumhuriyeti, kuzeybatıda Puntland eyaleti ve geri kalan güney ve orta bölgeler. Somali toplumu geleneksel olarak kabilelere üye olmalarıyla bilinir. Ülke 1991'den beri işleyen merkezî yönetime sahip değildir ve kanunsuzluk, sivil çatışma ve kabile savaşlarıyla kuşatılmış durumdadır. Ekim 2004'te Geçici Federal Hükümet kurulmuş ve Birleşmiş Milletler tarafından tanınmış olsa da şu anda Mogadişu'nun yalnızca küçük bir bölümünü kontrol etmektedir ve hayatta kalabilmek için Afrika Birliği askerlerine bağımlıdır. İslami Mahkemeler Birliği'nin silahlı kanadının bir parçası olarak başlayan ve Eş-Şebab adıyla bilinen bir grup, özellikle Güney Somali'de olmak üzere en güçlü ve etkili fiili silahlı grup olarak ortaya çıkmıştır ve askerlerini sürekli olarak başkent Mogadişu'ya doğru ilerletmiştir.

Avrupa Mahkemesi'ne yapılan başvurularda, başvuru sahipleri Somali'ye sınır dışı edilirlerse kötü muamele riskiyle karşılaşacaklarından şikayet etmiştir.

Yasa– Madde 3: Ülke dışına çıkarma vakasındaki tek sorun, vakaya ilişkin tüm koşullar düşünüldüğünde iadesi hâlinde başvuru sahibinin, Madde 3* ile çelişen bir muameleyle gerçekten karşılaşacağına dair riske inanmak için ciddi gerekçeler ortaya koyulmuş olup olmadığıydı.1 Riskin genel şiddet durumundan, başvuru sahibinin kişisel özelliklerinden veya ikisinin birleşmesinden ortaya çıkıp çıkmadığına bakılmaksızın böyle bir riskin olduğuna kanaat getirilirse başvuru sahibinin gönderilmesi Madde 3'ün ihlali anlamına gelecektir. Ancak her genel şiddet durumu böyle bir risk oluşturmaz. Aksine, genel şiddet durumunun "en aşırı vakalarda" böyle bir risk oluşturması için yeterince yoğun olması gerekmektedir. Çatışmanın yoğunluk seviyesini tespit etmede şu kriterlerin** kullanımı uygundur (ancak kapsayıcı değildir): çatışmanın taraflarının sivil zayiat riskini artıran savaş yöntemlerini ve taktiklerini kullanıp kullanmadığı ya da doğrudan sivilleri hedef alıp almadığı; bu yöntemlerin ve/veya taktiklerin kullanımının çatışmanın tarafları arasında yaygın bir uygulama olup olmadığı; çatışmanın yerel ölçekli mi yoksa geniş kapsamlı mı olduğu ve son olarak çatışma sonucu ölen, yaralanan ve yerinden edilen sivillerin sayısı.

([54]) AİHM, Mahkemenin 142 Sayılı ve Haziran 2011 Tarihli İçtihadı Hakkında Bilgilendirme Notu, *Sufi ve Elmi - Birleşik Krallık* – 8319/07, Hüküm 28.6.2011 [Kısım IV].

Somali'deki duruma dönmek gerekirse önerilen dönüş noktası Mogadişu, ayrım gözetmeksizin bombardımanlara ve askeri saldırılara, öngörülemez ve yaygın şiddete maruz kaldı. Çok sayıda sivil zayiat ve yerinden edilmiş kişi vardı. İyi bağlantıları olan bir kişi orada koruma elde edebilirken, sadece en yüksek seviyedeki bağlantılar böyle bir korumayı sağlayabilirdi ve bir süredir Somali'de bulunmayan herhangi birinin bu tür bağlantılara sahip olması mümkün değildi. Sonuç olarak, şiddetin haliyle yoğun bir seviyede olması nedeniyle muhtemelen "güçlü aktörler" ile olağanüstü iyi ilişkiler içinde olanlar haricinde şehirdeki herkes yasa dışı muamele görme riski altındaydı.

Daha güvenli bir bölgeye yerleşme olasılığına ilişkin olarak Madde 3, geri dönen kişinin gerçek bir kötü muamele riskine maruz kalmadan ilgili bölgeye seyahat edebilmesi, kabul edilebilmesi ve yerleşebilmesi koşuluyla Taraf Ülkelerin ülke içerisinde kaçış alternatifinden yararlanmasını engellememiştir. Mahkeme, geri dönenlerin Mogadişu Uluslararası Havalimanı'ndan Somali'nin güney ve orta kesimlerinde başka bir bölgeye seyahat edebilmelerinin mümkün olabileceğini kabul etmek üzereydi. Ancak yakın zamanda Somali'de yaşamamış geri dönenler, yaşadıkları -veya seyahatleri esnasında geçmek zorunda oldukları- bölge Eş-Şebab tarafından idare ediliyorsa gerçekten kötü muameleyle karşılaşma riski altındadır. Çünkü bu kişiler, burada uygulanan katı İslami kurallara aşina değildir ve taşlanma, uzuv kesme, kırbaçlama ve işkence gibi cezalara maruz kalabilirler.

Yakın aile bağlantıları olmayan veya bu tür bağlantılarının olduğu bölgeye güvenli bir şekilde seyahat edemeyen geri dönen kişilerin Ülkesinde Yerinden Edilmiş Kişiler (ÜYEK) veya mülteci kampına sığınmak zorunda olmaları makul bir olasılıktır. Dolayısıyla Mahkeme, bu kamplardaki korkunç olarak tanımlanmış şartları değerlendirmek zorunda kalmıştır. **Konuyla ilgili olduğu ölçüde krizin ağırlıklı olarak çatışmanın taraflarının doğrudan ve dolaylı eylemlerinden kaynaklandığı durumlarda (yoksulluğun yaşandığı veya kuraklık gibi doğal olaylarla başa çıkmak için Devletin kaynaklarının yeterli olmadığı durumların aksine) çok kötü olan insani koşulların Madde 3 eşiğini aşıp aşmadığını değerlendirmede tercih edilen yaklaşım, *M.S.S.- Belçika ve Yunanistan**** davasında benimsenen yaklaşımdı. Bu yaklaşımda Mahkeme, başvuru sahibinin gıda, hijyen ve barınma gibi en temel ihtiyaçlarını karşılama kapasitesine, kötü muameleye karşı savunmasızlığına ve durumunun makul bir zaman diliminde iyileşme ihtimalini göz önünde bulundurmalıdır** ([55]). Ana merkezlerdeki (Somali'deki Afgooye Koridoru ve Kenya'daki Dadaab kampları) şartlar, insanların gördüğü muamelenin Madde 3 eşiğine ulaşması için yeterince kötü durumdaydı. Afgooye Koridoru'ndaki ÜYEK'lerin gıda ve suya erişimleri çok sınırlıydı ve ev sahipleri bu kötü durumdan yararlanarak kâr elde etmeye çalıştığından barınak sorununun ortaya çıktığı görülüyordu. Dadaab kamplarında insani yardım bulunmasına rağmen aşırı kalabalık nedeniyle barınak, su ve hijyene erişim oldukça sınırlıydı. Her iki kampın sakinleri de şiddet suçlarına, istismara, sömürüye ve zorla askere almalara karşı savunmasızdı ve makul bir süre içinde durumlarının iyileşmesi ihtimali çok düşüktü. Ayrıca Dadaab kamplarında yaşayan -veya buralara ulaşmaya çalışan- mülteciler de Kenya yetkili makamları tarafından gerçekten *geri gönderilme* riski altındaydı.

([55]) Vurgulanmıştır.

Başvuru sahiplerinin kişisel koşulları söz konusu olduğunda ilk başvuru sahibi Mogadişu'da kalırsa gerçekten kötü muameleyle karşılaşma riski altında olacaktı. Tek yakın akrabaları Eş-Şebab'ın kontrolü altındaki bir kasabada olduğundan ve kendisi 2003'te henüz 16 yaşındayken Birleşik Krallık'a geldiğinden yeniden bu kasabaya yerleşmeye çalışırsa gerçekten Eş-Şebab tarafından kötü muameleyle karşılaşma riski de vardı. Sonuç olarak, kendisini koşulların Madde 3 eşiğine ulaşmak için yeterince kötü olduğu ve ilk başvuru sahibinin psikiyatrik hastalığı nedeniyle özellikle savunmasız olacağı bir ÜYEK veya mülteci kampında bulması muhtemeldi.

İkinci başvuru sahibi ise Mogadişu'da kalırsa gerçekten kötü muamele görme riskiyle karşılaşacaktı. Çoğunluğu oluşturan Isaaq kabilesinin bir üyesi olduğu kabul edilse de Mahkeme bu durumu onu koruyacak kadar güçlü bağlantıların kanıtı olarak görmedi. Somali'nin güney ve orta kesimlerinde yakın akrabaları olduğuna dair herhangi bir kanıt yoktu ve her durumda 1988'de 19 yaşındayken Birleşik Krallık'a gelmiş ve Eş-Şebab'ın baskıcı rejimi altında hiç yaşamamıştı. Bu nedenle Eş-Şebab'ın kontrolündeki bir bölgeye sığınmak zorunda kalırsa gerçekten risk altında olacaktı. ÜYEK veya mülteci kamplarına sığınma talebinde bulunmuşsa da aynı durum söz konusuydu. Son olarak kendisine Hargeisa yerine Mogadişu'ya gönderilme talimatı verilmesi, hükûmetin Somaliland'a kabul edileceği yönündeki iddiasına ters düşüyordu.

Sonuç: Kişinin sınır dışı edilmesi ihlal teşkil edecektir (belirsiz olarak).

Madde 41: Zarar konusunda herhangi bir iddiada bulunulmamıştır.

* Bkz.*NA.-Birleşik Krallık*, no. 25904/07, 17 Temmuz 2008, Bilgilendirme Notu no. 110.

** *AM ve AM (silahlı çatışma: risk kategorileri) Somali CG* [2008] UKAIT 00091 davasında kriterler Birleşik Krallık Sığınma ve Göç Mahkemesi tarafından belirlenmiştir.

*** [GC], no. 30696/09, 21 Ocak 2011, Bilgilendirme Notu no. 137."

AİHM, 2007, *Salah Sheekh-Hollanda* ([56])

"Gerçek bilgiler: 1986 doğumlu bir Somali vatandaşı olan başvuru sahibi, Mayıs 2003'te Somali'den sahte pasaportla ayrılmış ve Amsterdam Schiphol Havalimanı'na ulaştığında sığınma talebinde bulunmuştur. Azınlığı oluşturan Ashraf topluluğuna mensup ailesinin iç savaş nedeniyle 1991'de Mogadişu'dan ayrılarak 25 kilometre uzaktaki bir köye sığındığını, kalan mal varlıklarının burada ellerinden alındığını açıklamıştır. Köy, Agbal kabilesi tarafından kontrol ediliyordu. Kabilenin silahlı milisleri, herhangi bir korunma yolları olmadığını bildikleri başvuru sahibine, ailesine ve diğer üç Ashraf ailesine zulmediyordu. Yıllar boyunca gerçekleşen çeşitli olaylarda milisler, babasını ve erkek kardeşini öldürmüş, ona ve erkek kardeşlerine şiddetli saldırılarda bulunmuş ve iki kez kız kardeşini kaçırıp tecavüz etmişti. Göçmenlik ve Entegrasyon Bakanı *diğer sebeplerin yanı sıra* kendini (yerel) rejim aleyhtarı olarak tanıttığına, bir siyasi parti ya da hareketin üyesi veya sempatizanı olduğuna ya da daha önce tutuklandığına veya gözaltına alındığına dair hiçbir kanıt bulunmadığından mülteci statüsüne uygun olmadığını değerlendirdiği için sığınma talebi Haziran 2003'te reddedilmiştir. Bakan, başvuru sahibinin sorunlarının büyük ve sistematik ayrımcılık eylemlerinin değil, suç çetelerinin sıklıkla ancak keyfî bir şekilde insanları sindirdiği ve tehdit ettiği genel dengesiz durumun bir sonucu olduğunu tespit etmiştir. Bu nedenle Somali'ye döndüğünde gerçekten Madde 3 kapsamında yasaklanan muameleyle karşılaşma riski altında olmayacaktı ve Hollanda makamlarının "nispeten güvenli" olarak sınıflandırdığı bölgelerden birine yerleşmesi için düzenlemeler yapılabilirdi. Başvuru sahibinin bölge mahkemesine itirazı reddedilmiştir. Başvuru sahibi, kendisine bir Avrupa Birliği seyahat belgesi verileceği ve sınır dışı edilerek "nispeten güvenli bölgelerden" birine gönderileceği konusunda bilgilendirildikten sonra Bakana yönelik itirazda bulunmuş ve bölge mahkemesinden itirazı dinlenene kadar sınır dışı edilme işleminin durdurulmasını istemiştir. *Diğerlerinin yanı sıra* iktidardaki kabilelerin koruması altına giremeyen bir azınlığın üyesi olarak "nispeten güvenli bölgelerden" birine gitse bile ülkesinde yerinden edilmiş kişiler için bir kampta yaşamak zorunda bırakılacağını ve buralarda koşulların ürkütücü olduğunu savunmuştur. Başvuru sahibinin Bakanın kararına itirazı ve ülkede kalış talebi reddedilmiştir. Ancak, aradaki zamanda Hollanda makamları başvuru sahibinin sınır dışı edilmesine yönelik düzenlemeleri iptal etmiştir. Mahkemeden 39. Karar kapsamında bir ibare alınarak gözaltındaki başvuru sahibi salıverilmiştir. Daha sonra, Somali'den gelen bazı sığınmacı kategorileri için aradaki zamanda Bakan tarafından kabul edilen geçici düzenlemeler kapsamında başvuru sahibinin de oturma izni için başvuruda bulunmasına izin verilmiştir. Mart 2006'da kendisine sığınma hakkı verilmiştir.

Yasa: Madde 37(1)(c) – Başvuru sahibinin derhâl sınır dışı edilme tehlikesi olmadığı hâlde Mahkeme, Somali'den gelen bazı sığınmacı kategorileri için yürürlüğe konan geçici düzenlemelerin konuya çözüm oluşturmadığını tespit etmiştir, çünkü yetkili makamlar, Mahkeme Somali vatandaşlarını ilgilendiren ve geçici bir çözüme işaret edilen davaların esaslarına karar verdikten sonra bu düzenlemelerin tekrar gözden geçirileceğini açık bir şekilde belirtmiştir. Özellikle başvurunun iptal edilmiş olması ve düzenlemelerin geri alınması hâlinde, başvuru sahibinin başvurusunu şu listeye aldırmanın yollarını arayacağı göz önünde bulundurulduğunda başvurunun incelenmesine devam edilmesi en etkili işlem olarak görülmüştür: *iptali gerektiren neden yok*.

([56]) AİHM, Mahkemenin 93 Sayılı ve Ocak 2007 Tarihli İçtihadı Hakkında Bilgilendirme Notu, *Salah Sheekh-Hollanda* – 1948/04, Hüküm 11.1.2007 [Kısım III].

Madde 3 – Mahkeme, hükûmetin başvuru sahibini sınır dışı ettiğinde Somali'deki "nispeten güvenli" olduğunu kabul ettiği bölgelerden başka bir yere gönderme niyeti olmadığını belirtmiştir. Bu bölgeler genellikle ülkenin diğer kesimlerine göre daha istikrarlı ve huzurlu olsa da bu menşe bölgelerden gelen ve buralarda kabilesi ve/veya ailesi bulunan bireylerin konumu ile Somali'nin başka bölgelerinden gelen ve bu tür bağlantılara sahip olmayan bireylerin konumu arasında belirgin bir fark vardı. İkinci kategoriye giren başvuru sahibinin "nispeten güvenli" bölgelerden birinde kabile koruması elde edebilmesi büyük olasılıkla mümkün değildi. Bu nedenle kendini ülkesinde yerinden edilmiş kişilerin bulunduğu ve yaşayanların ötekileştirilmiş, soyutlanmış ve suça karşı savunmasız olduğu bir yerleşim yerinde bulması çok muhtemeldi. Ancak başvuru sahibinin bu bölgelerde gerçekten yasa dışı muamele görme riski altında olup olmadığı göz önünde bulundurulmaksızın, sınır dışı edilmesi her halükarda Madde 3 kapsamında engellenen bir durumdu; çünkü ülke içerisinde kaçış alternatifinden yararlanmanın ön koşulu olarak verilmesi gereken güvenceler (sınır dışı edilecek kişinin ilgili bölgeye seyahat edebilmesi, bu bölgeye kabul edilebilmesi ve burada yerleşebilmesi) eksikti.

"Nispeten güvenli bölgelerdeki" yetkili makamlar; çeşitli mülteci sınıflarının zorla sınır dışı edilmesine karşı olduklarını ve AB seyahat belgesini kabul etmediklerini davalı hükûmete bildirmişlerdir. Dolayısıyla hükûmet başvuru sahibini "nispeten güvenli" bölgelere göndermeyi başarsa bile bu durum, başvuru sahibi oraya vardığında kalmasına izin verileceğini hiçbir şekilde garanti altına almıyordu. Takip sisteminin yokluğunda başvuru sahibinin bölgeye girmeyi başarıp başaramadığı hükûmet tarafından hiçbir şekilde doğrulanmayacaktı. ([57])

Sonuç olarak ülkenin hem hükûmet hem de BMMYK tarafından güvensiz kabul edilen bölgelerine gitmekten başka bir alternatifin olmaması veya buralara gönderilmesi gerçekten tehlike teşkil ediyordu. Başvuru sahibinin kendini "nispeten güvenli bölgelerden" birinin dışında bulması durumunda gerçekten yasa dışı muamele görme riski altında olup olmadığıyla ilgili olarak ise Somali'den ayrılmadan önce maruz kaldığını iddia ettiği muamele, Madde 3 çerçevesinde insanlık dışı olarak sınıflandırılabilmiştir ve mensubu olduğu azınlık grubunun insan hakları istismarlarına karşı savunmasızlığı yazılı olarak desteklenmiştir. Davalı hükûmetin, başvuru sahibinin yaşadığı sorunların suç çetelerinin sıklıkla ancak keyfî bir şekilde insanları sindirdiği ve tehdit ettiği genel dengesiz durumun bir sonucu olduğuna dair iddiası, başvuru sahibinin maruz kaldığı muamelenin Madde 3 kapsamından çıkarılması için yetersizdi; çünkü bu hüküm tehlikenin kamu görevlisi olmayan kişilerden kaynaklandığı durumlar için de geçerli olabilir. İlgili husus, başvuru sahibinin kendisine yönelik eylemlere karşı koruma sağlayıp sağlayamayacağı ve tazminat talep edip edemeyeceğiydi. Mahkeme de bunları yapamayacağına karar vermişti. Somali'deki durumda kayda değer bir iyileşme olmadığı dikkate alındığında başvuru sahibinin kendisini kaçtığından önemli ölçüde farklı bir durumda bulacağına dair bir belirti yoktu. Ayrıca bu muameleye keyfî şekilde maruz kalmıyorlardı: Başvuru sahibi ve ailesi özellikle hedef alınıyordu, çünkü bir azınlığa mensuptular ve herhangi bir korunma yolları olmadığı biliniyordu. Başvuru sahibinden, kendisinin kişisel olarak geçmişte ve hâlâ risk altında olduğunu kanıtlamak için kendisini ilgilendiren diğer özel ayırt edici niteliklerini ortaya koyması istenemez. Madde 3'ün ihlali için sadece kötü muamele olasılığı yetersiz olsa da Mahkeme başvuru sahibinin vakasında öngörülebilir bir risk olduğunu değerlendirmiştir.

Sonuç: sınır dışı etme Madde 3'ü ihlal edecektir (belirsiz olarak).

([57]) Vurgulanmıştır.

Madde 13 – Başvuru sahibi, itirazı karara bağlanana kadar sınır dışı edilme işleminin durdurulması için bölge mahkemesine başvurmuş, ancak sınır dışı edilmesinin Madde 3'ü ihlal etmediğine karar verilmiştir. "Düzeltici önlem" kelimesinin Madde 13 kapsamında başarıya ulaşmak zorunda olmadığı ve başarılı şekilde gerçekleştirilen uzaklaştırmanın Madde 3 ile uyumluluğu incelendiği düşünülecek olursa başvuru sahibine, sınır dışı edilme sürecinin gerçekleştirilme şekliyle ilgili olarak etkili bir düzeltici önlem sunulmuştur.

Sonuç: ihlal yok (belirsiz olarak)"

AİHM, 2014, *A.A.M-İsveç* ([58])

"Ülke içinde yer değiştirme kaçınılmaz olarak çeşitli zorluklar içerir. Bununla birlikte, Mahkeme huzurundaki kanıtlar, mevcut iş fırsatları olduğunu ve buraya yerleşenlerin sağlık hizmetlerine erişiminin yanı sıra BMMYK ve yerel makamlardan mali ve diğer desteklere sahip olduğunu ileri sürmektedir. Her hâlükârda, KRI'da yerleşik bir Arap Sünni Müslüman için genel yaşam koşullarının makul olmadığına veya Madde 3 kapsamında yasaklanan bir muameleye herhangi bir oranda maruz kalacağına dair bir gösterge yoktur. Kişinin kendini Irak'ın diğer bölgelerinde bulma riski de söz konusu değildir."

Fıkra 73

Ulusal içtihat hukuku

Aşağıda bu kılavuzun amacı kapsamında göz önünde bulundurulmuş olan ilgili ulusal içtihat hükümlerinin listesi bulunmaktadır:

- Federal İdari Mahkeme (Almanya), 1 Şubat 2007 tarihli hüküm, *Başvuru Sahibi (Çeçenistan) - Göç ve Mülteciler Federal Dairesi (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge – BAMF)*, Bundesverwaltungsgericht n. 1 C 24.06, ECLI:DE:BVerwG:2007:010207U1C24.06.0.
- Yüksek İdari Mahkeme (Çekya), 30 Eylül 2013 tarihli hüküm, *Ij - İçişleri Bakanı*, 4 Azs 24/2013-34.
- Yabancı Uyruklular Hukuku Dava Konseyi (Belçika), 30 Haziran 2011 tarihli hüküm, *X - Mülteciler ve Vatansız Kişiler Genel Komiseri Dairesi (Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides – CGRS)*, No 64 233
- Yüksek İdari Mahkeme (Finlandiya), 18 Mart 2011 tarihli hüküm, *A - Finlandiya Göç Hizmeti*, KHO:2011:25.

IPA ile ilgili ulusal içtihat hakkında daha fazla bilgi için https://caselaw.easo.europa.eu/pages/searchresults.aspx? adresinde yer alan EASO İçtihat Hukuku Veri Tabanına bakın. Arama "ülke içi koruma alternatifi/kaçış alternatifi" anahtar sözcüğü kullanılarak filtrelenmiştir.

([58]) AİHM, 2014, *A.A.M*, op. cit., fn. 16. Hükümdeki belirli fıkralara yapılan atıflar için AİHM Hudoc veri tabanında yer alan 73 numaralı fıkraya bakın.

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct information centres. You can find the address of the centre nearest you at: https://europa.eu/european-union/contact_en

On the phone or by email

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

— by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
— at the following standard number: +32 22999696 or
— by email via: https://europa.eu/european-union/contact_en

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website at: https://europa.eu/european-union/index_en

EU publications

You can download or order free and priced EU publications at: https://publications.europa.eu/en/publications. Multiple copies of free publications may be obtained by contacting Europe Direct or your local information centre (see https://europa.eu/european-union/contact_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1952 in all the official language versions, go to EUR-Lex at: http://eur-lex.europa.eu

Open data from the EU

The EU Open Data Portal (http://data.europa.eu/euodp/en) provides access to datasets from the EU. Data can be downloaded and reused for free, both for commercial and non-commercial purposes.

Office des publications
de l'Union européenne